

wes | CHANGE IS AN
OPPORTUNITY
FOR GROWTH

Landschap van Nederlandse en Vlaamse
kwalificaties in de sector zorg en welzijn

DECEMBER 2018

STUDIE UITGEVOERD IN OPDRACHT VAN
EURES SCHELDEMOND

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	2
1 HET NEDERLANDSE EN VLAAMSE ONDERWIJSSYSTEEM	4
1.1 NEDERLAND	4
1.2 VLAANDEREN.....	7
1.3 HET EUROPEES KWALIFICATIERAAMWERK	9
2 GESELECTEERDE KWALIFICATIES.....	10
2.1 NEDERLAND	10
2.2 VLAANDEREN.....	13
3 SAMENHANG NEDERLANDSE EN VLAAMSE KWALIFICATIES	15
4 TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN	24
4.1 VLAANDEREN.....	24
4.2 NEDERLAND	25
LIJST VAN AFKORTINGEN	26
LIJST VAN FIGUREN	27
LIJST VAN TABELLEN	27
BIJLAGEN	28
BIJLAGE 1 MOGELIJKE DOORSTROMINGEN NEDERLAND - VLAANDEREN.....	28
BIJLAGE 2 BEROEPSBEELD PER KWALIFICATIE	29
<i>Nederland</i>	29
<i>Vlaanderen</i>	36

INLEIDING

De grensoverschrijdende uitwisselbaarheid van diploma's is in zowel de Nederlandse als de Vlaamse wetgeving vastgelegd. In de praktijk leiden de vaak minimale verschillen in opleiding echter nog altijd tot een stroef en weinig overzichtelijk systeem van vergelijken. De verschillen in eindtermen overstemmen daarbij de overeenkomsten. Het is voor zowel werkgevers als werkzoekenden nog altijd moeilijk om de verschillen tussen de door de werkgever gevraagde en door de (uit het buurland afkomstige) werkzoekende aangeboden competenties inzichtelijk te krijgen, en te duiden welk maatwerk (bijvoorbeeld cursussen) nodig is om deze te overbruggen.

Door gezamenlijk Vlaamse en Nederlandse kwalificaties te vergelijken en inzichtelijk te maken hoe een aanvullende opleiding eventuele verschillen kan helpen overbruggen kan de arbeidsmobiliteit in de grensregio worden bevorderd, en daardoor de grensoverschrijdende economische groei.

Een eerste stap in dit onderzoek werd reeds gezet in 2017 waarin het landschap van de Nederlandse en Duitse kwalificaties in de sector zorg en welzijn tot en met EQF 4 werd onderzocht. Eures Scheldemond, een grensoverschrijdend samenwerkingsverband tussen UWV Werkbedrijf West-Brabant & Zeeland, VDAB, VOKA Kamer van Koophandel Oost-Vlaanderen, IVR Schelde-Kempfen, Bureau voor Belgische Zaken, ISD Brabantse Wal, EGTS Linieland van Waas & Hulsten, gemeente Bergen op Zoom en de provincies Antwerpen, Noord-Brabant, Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Zeeland, wil deze opdracht verder uitbreiden door de kwalificaties in Nederland met deze in Vlaanderen te vergelijken tot en met EQF niveau 6.

In de eerste fase werd op basis van een exhaustieve lijst aan kwalificaties een selectie gemaakt van relevante kwalificaties voor dit onderzoek. Deze selectie werd gemaakt in onderling overleg tussen de opdrachtgever en WES op basis van informatie aangereikt door zowel onderwijsinstellingen als (koepel)organisaties.

In hoofdstuk 1 beschrijven we kort de onderwijsstructuren in Vlaanderen en in Nederland. Hoofdstuk 2 geeft een overzicht van de Nederlandse kwalificaties en hoofdstuk 3 geeft dan het overzicht van de Vlaamse kwalificaties. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 de samenhang tussen de Nederlandse en de Vlaamse kwalificaties weergegeven aan de hand van overzichtelijke schema's met doorstroommogelijkheden. In de bijlage wordt per kwalificatie een kort beroepsbeeld opgemaakt.

Tijdens dit onderzoek werd informatie gevraagd van verschillende scholen en organisaties. Hiervoor willen we volgende personen bedanken voor hun informatie:

- Luc Tanghe (Zorgnet Icuro)
- Francis Desmet (ZorgSaam)
- Vesaliusinstituut Oostende
- Inge Biot (AHOVOKS)
- Séverine Debruyne (AHOVOKS)
- Ans Vleugel (SVRZ)
- Nele Breuls (NARIC, AHOVOKS)
- Linda Van Gurp (SBB)
- Marie-Anne Steenbrugge (ZoWe)

- Anne Devesse (Odisee)
- Petra Spapen – Van Rossum (ETZ)

Ook willen we volgende personen bedanken voor hun aanwezigheid en input tijdens het klankbordmomenten op 05/12/2018:

- Luc Tanghe (Ouderenzorg ZI)
- Linda Van Gulp (SBB)
- Bob Van Santbergen (zorgnet ICURO)
- Omer Vanhaute (UZ Gent)
- Ingrid Lingier (ZoWe Verpleegkunde)
- Flokman Ilse (Vesalius)

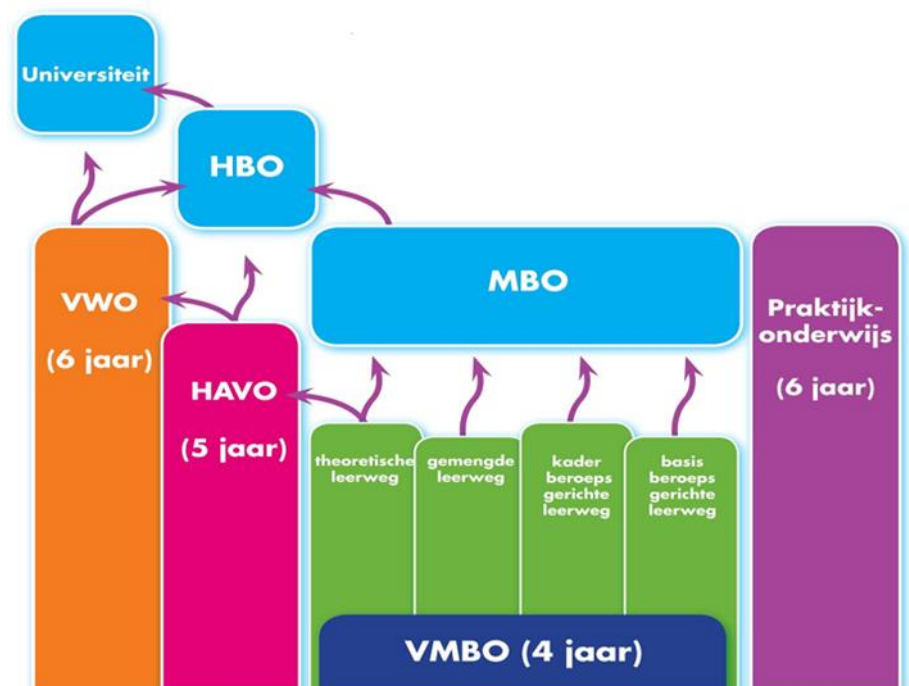

Eures Scheldemond is mede mogelijk gemaakt door het EU programma Employment and Social Innovation (EaSI) 2014-2020, meer informatie hierover is te vinden op: <http://ec.europa.eu/social/easi>

1 HET NEDERLANDSE EN VLAAMSE ONDERWIJSSYSTEEM

1.1 Nederland

De structuur van het Nederlandse voortgezet onderwijs wordt weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 Het voortgezet onderwijs in Nederland

Secundair onderwijs

Het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo)

Het vwo bereidt leerlingen voor op de universiteit, maar ook heel wat leerlingen met een vwo-diploma komen terecht in het hoger beroepsonderwijs aan de hogescholen (hbo). Deze richting duurt 6 jaar.

Het hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo)

Het havo bereidt voor op het hbo en duurt 5 jaar. In tegenstelling tot Vlaanderen kan men al op 17 jaar beginnen aan een bachelor in het hbo. Leerlingen kunnen na 5 jaar havo ook doorstromen naar 5 jaar vwo of naar mbo (middelbaar beroepsonderwijs).

Het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo)

Het vmbo bestaat uit 'leerwegen'. De vier leerwegen, die allen leiden naar het mbo zijn:

- de basisberoepsgerichte leerweg (VMBO-BL): bereidt voor op de basisberoepsopleidingen (niveau 2) van het mbo;

- de kaderberoepsgerichte leerweg (VMBO-KL): richt zich op de praktijk en bereidt de leerlingen voor op de basisberoeps- en vakopleidingen van het mbo;
- de gemengde leerweg (VMBO-GL): ligt qua niveau dicht bij de theoretische leerweg en bereidt de leerlingen voor op de vak- en middenkaderopleidingen (niveau 3 of 4) van het mbo. Ook met een diploma van de gemengde leerweg kan een leerling naar het havo;
- de theoretische leerweg (VMBO-TL): is voor wie wil doorstuderen zonder al een specifiek beroep voor ogen te hebben. Er worden algemeen vormende vakken gegeven, geen beroepsgerichte vakken. Een diploma van de theoretische leerweg geeft toegang tot vakopleidingen (niveau 3) en middenkaderopleidingen (niveau 4) van het mbo. Met een diploma van de theoretische leerweg kan men ook naar het havo.

Binnen elk van de 4 leerwegen bestaan 5 sectoren met samenhangende vakkenpakketten. De sectoren zijn: economie, landbouw, techniek, zorg en welzijn, intersectoraal (= combinatie van verschillende sectoren).

Het middelbaar beroepsonderwijs (mbo)

Het mbo behoort tot de tweede fase van het voortgezet onderwijs en duurt vier jaar. Het mbo is voor leerlingen van zestien tot twintig jaar en omvat zowel algemene als beroepsgerichte vakken die doorstromen naar een baan of naar het hoger beroepsonderwijs (hbo). Het mbo is opgedeeld in 4 opleidingsniveaus en 2 leerwegen.

De opleidingsniveaus zijn:

- assistentenkwalificatie: voor uitvoeren van eenvoudige werkzaamheden die betrekking hebben op het toepassen van geautomatiseerde routines en standaardprocedures;
- basisberoepskwalificatie: opleidingen gericht op meer gecompliceerde routines en standaardprocedures;
- vakkwalificatie: een vakfunctionaris voert de werkzaamheden volledig zelfstandig uit;
- middenkaderkwalificatie: omvat de opleidingen tot (midden)kaderfunctionaris en specialist. Dit vierde niveau sluit veelal aan op het hoger onderwijs.

Binnen elk niveau zijn er twee leerwegen:

- de BeroepsOpleidende Leerweg (BOL): dagopleiding;
- de BeroepsBegeleidende Leerweg (BBL): combinatie van werken en leren.

Praktijkonderwijs

Het praktijkonderwijs is voor leerlingen voor wie de leerwegen, zelfs met leerwegondersteuning, te moeilijk zijn. Via praktische training worden leerlingen rechtstreeks voorbereid op een functie op de arbeidsmarkt en leidt dit niet tot een diploma.

Hoger onderwijs

Bachelor, master en associate degree zijn graden in het Nederlandse hoger onderwijs. De 2-jarige associate degree (Ad) volgt u aan een hogeschool. Een bacheloropleiding volgt u aan een hogeschool of universiteit. Een masteropleiding volgt u meestal aan de universiteit, maar ook hogescholen bieden masteropleidingen aan.

Associate degree

Een associate degree is een 2-jarige studie in het hbo. Het niveau ligt tussen mbo-4 en hbo-bachelor. Deze graad is vooral bedoeld voor mbo-4 studenten en mensen met een aantal jaren werkervaring. Zij vergroten ermee hun kansen op de arbeidsmarkt. Met dit diploma kan men direct doorstromen naar de hbo-bacheloropleiding waar de associate degree bijhoort of naar het wetenschappelijk onderwijs.

Hoger beroepsonderwijs (HBO)

De opleidingen bachelor en master aan de hogescholen zijn gericht op een beroep. Men leert vaardigheden te ontwikkelen die aansluiten op de praktijk. De studieomvang van de bachelor is 240 studiepunten, of 4 jaar, voor het voltijd- en deeltijdonderwijs. De masteropleiding is minimaal 1 jaar.

Wetenschappelijk onderwijs (WO)

De bachelor- en masteropleidingen aan de universiteit hebben een wetenschappelijk uitgangspunt en zijn academisch georiënteerd. Met deze opleiding leert men om zelfstandig onderzoek te doen en vraagstukken op te lossen op wetenschappelijk denkniveau. De bacheloropleiding duurt 3 jaar en de masteropleiding duurt minimaal 1 jaar.

1.2 Vlaanderen

Secundair onderwijs

De structuur van het Vlaamse secundair onderwijs wordt weergegeven in figuur 2. Het secundair onderwijs telt zes leerjaren, ingedeeld in drie graden. De eerste graad bevat een groot gemeenschappelijk deel voor alle leerlingen. Vanaf de tweede graad zijn er vier onderwijsvormen: het Algemeen Secundair Onderwijs (ASO), het Technisch Secundair Onderwijs (TSO), het Kunstsecundair Onderwijs (KSO) en het Beroepssecundair Onderwijs (BSO). Binnen die onderwijsvormen kan gekozen worden voor een studierichting.

DERDE GRAAD				
7	Vorbereidend jaar Hoger Onderwijs	Specialisatiejaar KSO (Se-n-Se)	Specialisatiejaar TSO (Se-n-Se)	Specialisatiejaar BSO
6	ASO	KSO	TSO	BSO
5	ASO	KSO	TSO	BSO
TWEEDE GRAAD				
4	ASO	KSO	TSO	BSO
3	ASO	KSO	TSO	BSO
EERSTE GRAAD				
2	Tweede leerjaar van de eerste graad			Beroepsvoorbereidend leerjaar (BVL)
1	Eerste leerjaar A			Eerste leerjaar B

Figuur 2 Structuur van het secundair onderwijs in Vlaanderen

Hoger onderwijs

De structuur van het Vlaamse hoger onderwijs wordt weergegeven in figuur 3. Het hoger onderwijs omvat verschillende soorten opleidingen.

HBO5-opleidingen (Hoger Beroepsonderwijs)

De opleidingen bereiden voor op het uitoefenen van een beroep. Zij situeren zich qua niveau net onder de professionele bachelor en duren ongeveer twee jaar. Het niveau is minder theoretisch dan een bacheloropleiding. Binnen de HBO5 heb je twee soorten opleidingen: de hogere opleidingen van het volwassenenonderwijs en de opleiding verpleegkunde. De HBO5 verpleegkunde is de enige HBO5-opleiding die drie jaar duurt (in plaats van 2 jaar).

Bacheloropleidingen

Bachelor wordt je na het afronden van een opleiding met minstens 180 studiepunten (of normaal gezien drie academiejaren). Er zijn twee soorten:

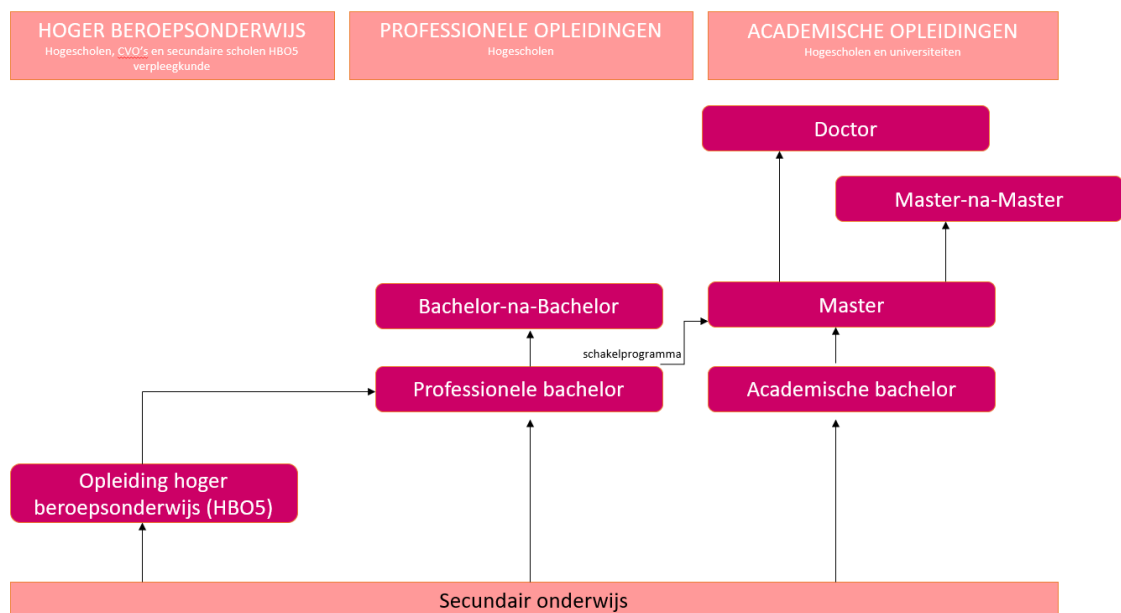
- een professionele bachelor is gericht op de beroepspraktijk en leert je algemene en specifieke kennis en competenties die je nodig hebt om een bepaald beroep uit te oefenen. Na deze opleiding is er altijd een directe uitstroommogelijkheid naar de arbeidsmarkt. De professionele bachelor wordt georganiseerd door de hogescholen;
- een academische bachelor is een theoretische en wetenschappelijke opleiding, gericht op onderzoek en ontwikkelen van theoretische kennis. Het doel is je voor te bereiden op een masteropleiding. De opleiding wordt georganiseerd door de universiteiten (met uitzondering van de Hogere Zeevaartschool) of door hogescholen in een associatie met een universiteit (kunstopleidingen).

Masteropleidingen

Masters zijn altijd academisch gericht, maar kunnen ook een professionele gerichtheid hebben. Naast de universiteiten kunnen ook de hogescholen (in een associatie met een universiteit) masteropleidingen aanbieden.

Voortgezette opleidingen

- Bachelor-na-bachelor: je moet eerst een bachelor behaald hebben om te mogen starten. Een banaba is een verdere specialisatie, meestal aansluitend op je basisopleiding en omvat minstens 60 studiepunten. Je hoeft er geen leerkrediet voor in te zetten.
- Master-na-master: je moet eerst een master behaald hebben om te mogen starten. Een manama is een verdere specialisatie, meestal aansluitend op je masteropleiding.

Figuur 3 Het hoger onderwijs in Vlaanderen

1.3 Het Europees Kwalificatieraamwerk

Het Europees Kwalificatieraamwerk (of kwalificatiekader, EQF) is een voorstel tot harmonisatie van de verschillende opleidingsniveaus in de landen van de Europese Unie. Het Europees Kwalificatieraamwerk stelt acht niveaus voor:

1. basisonderwijs;
2. eerste graad secundair onderwijs;
3. (gedeeltelijk) voortgezet of secundair onderwijs;
4. afgeronde studie op secundair niveau;
5. beroepsgerichte post-secundaire opleiding;
6. bachelor;
7. master;
8. doctor.

De verschillende kwalificaties komen in Nederland en Vlaanderen overeen met de onderstaande opleidingsniveaus (zie tabel 1). In deze tabel wordt bedoeld dat men de genoemde opleiding volledig moet voltooien voor deze kwalificatie.

Tabel 1 Het Europees kwalificatieraamwerk (EQF)

Kwalificatie-niveau	Onderwijskwalificatie Nederland	Onderwijskwalificatie Vlaanderen
1	VMBO-BL & MBO-1	Lager onderwijs
2	VMBO-KL & VMBO-GL & VMBO-TL & MBO-2	Tweede graad BSO
3	MBO-3	Tweede leerjaar derde graad BSO
4	MBO-4 & HAVO & VWO	Derde graad ASO, TSO, KSO; zevende jaar BSO
5	Associate degree	Graduaat (HBO5)
6	Bachelor, universiteit (WO) & hogeschool (HBO)	Bachelor, universiteit en hogeschool
7	Master, universiteit (WO)	Master, universiteit
8	Doctor & medisch specialist	Doctor

2 GESELECTEERDE KWALIFICATIES

Onderstaande kwalificaties zijn geselecteerd op basis van een exhaustieve lijst aan kwalificaties. Uit deze lijst werd een selectie gemaakt van relevante kwalificaties voor dit onderzoek. Deze zijn voor Nederland en/of Vlaanderen een knelpuntberoep of een beroep met een krapte op de arbeidsmarkt.

2.1 Nederland

Tabel 2 Lijst met Nederlandse kwalificaties

Kwalificatie	Type	Niveau EQF	Studieduur	Toelatingseis	Knelpuntberoep/krapte op arbeidsmarkt
Verpleegkundige					
Mbo-verpleegkundige (GGZ, GHZ, VVT, ZH)	MBO	4	4 jr	Vmbo-kl/gl/tl, MBO3	Ja
Hbo verpleegkundige	HBO	6	4 jr	havo, vwo of mbo-4 (of gelijkwaardig)	Ja
Gespecialiseerd verpleegkundige (lijst zie pag. 19)	HBO	6	1 jr	HBO verpleegkundige	Ja
Verzorging					
Verzorgende IG (GGZ, GHZ, VVT, ZH)	MBO	3	2-3 jr	Vmbo-kl/bl/tl	Ja
Helpende zorg en welzijn	MBO	2	1-2 jr	Vmbo/entree	
Mondzorg					
Tandtechnicus	MBO	4	4 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4, mbo niveau 2 mbo niveau 3 van vergelijkbaar beroep	
Paramedisch					
Audicien	MBO	4	4 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4	Ja
Klinisch fysisch-audioloog	HBO	7	4 jr	Master in de Natuurkunde	

Tabel 2 Lijst met Nederlandse kwalificaties (vervolg 1)

Kwalificatie	Type	Niveau EQF	Studieduur	Toelatingseis	Knelpuntberoep/krapte op arbeidsmarkt
Opticien	MBO	4	3-4 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4	Ja
Fysiotherapeut	HBO	6	4 jr	havo-, vwo-, of mbo-4-diploma	Ja
Kinderopvang					
Gespecialiseerd pedagogisch (mede)werker kinderopvang	MBO	4	3-4 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4, MBO3 Pedagogisch medewerker 3 (of gelijkaardig)	
Pedagogisch (mede)werker kinderopvang	MBO	3	2-3 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4	
Maatschappelijk werk					
Agogisch medewerker GGZ	MBO	4	3-4 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4	Ja
Thuisbegeleider	MBO	4	3-4 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4	
Persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg	MBO	4	3-4 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4	
Begeleider gehandicaptenzorg	MBO	3	3 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4	
Persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen	MBO	4	3-4 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4	
Begeleider specifieke doelgroepen	MBO	3	3 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4	

Tabel 2 Lijst met Nederlandse kwalificaties (vervolg 2)

Kwalificatie	Type	Niveau EQF	Studieduur	Toelatingseis	Knelpuntberoep/krapte op arbeidsmarkt
Zorgassistentie					
Doktersassistent (office)	MBO	4	3-4 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4	
Triagist	MBO	4	Afh. van instelling	Doktersassistent (MBO niveau 4), verpleegkundige (MBO niveau 4)	
Praktijkondersteuner Huisartsenzorg (POH)	HBO	6	1-1,5 jr	HBO Verpleegkunde (verkort traject), MBO4 Verpleegkundige (1 à 2 jaar werkervaring), MBO4 Doktersassistent niveau 4 (1 à 2 jaar werkervaring)	
Praktijkverpleger huisartsenzorg (PVH)	HBO	6	1 jr	HBO verpleegkundige	
Tandartsassistent	MBO	4	3-4 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4	
Apothekersassistent	MBO	4	3-4 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4	
Laboranten					
Allround laborant	MBO	3	2-3 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4	
Biologisch medisch analist	MBO	4	3-4 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4	
Chemisch-fysisch analist	MBO	4	3-4 jr	Vmbo-kl/gl/tl, overgangsbewijs havo/vwo3 naar havo/vwo4	
Biologie en medisch laboratoriumonderzoek	HBO	6	4 jr	havo, vwo of mbo-4 (of gelijkwaardig)	
Hartfunctielaborant	HBO	6	4 jr	havo, vwo of mbo-4 (of gelijkwaardig)	Ja
Laborant klinische neurofysiologie (KNF)	HBO	6	3 jr	havo, vwo of mbo-4 (of gelijkwaardig)	
Medisch Beeldvormings- en Bestralingsdeskundige	HBO	6	4 jr	havo, vwo of mbo-4 (of gelijkwaardig)	

2.2 Vlaanderen

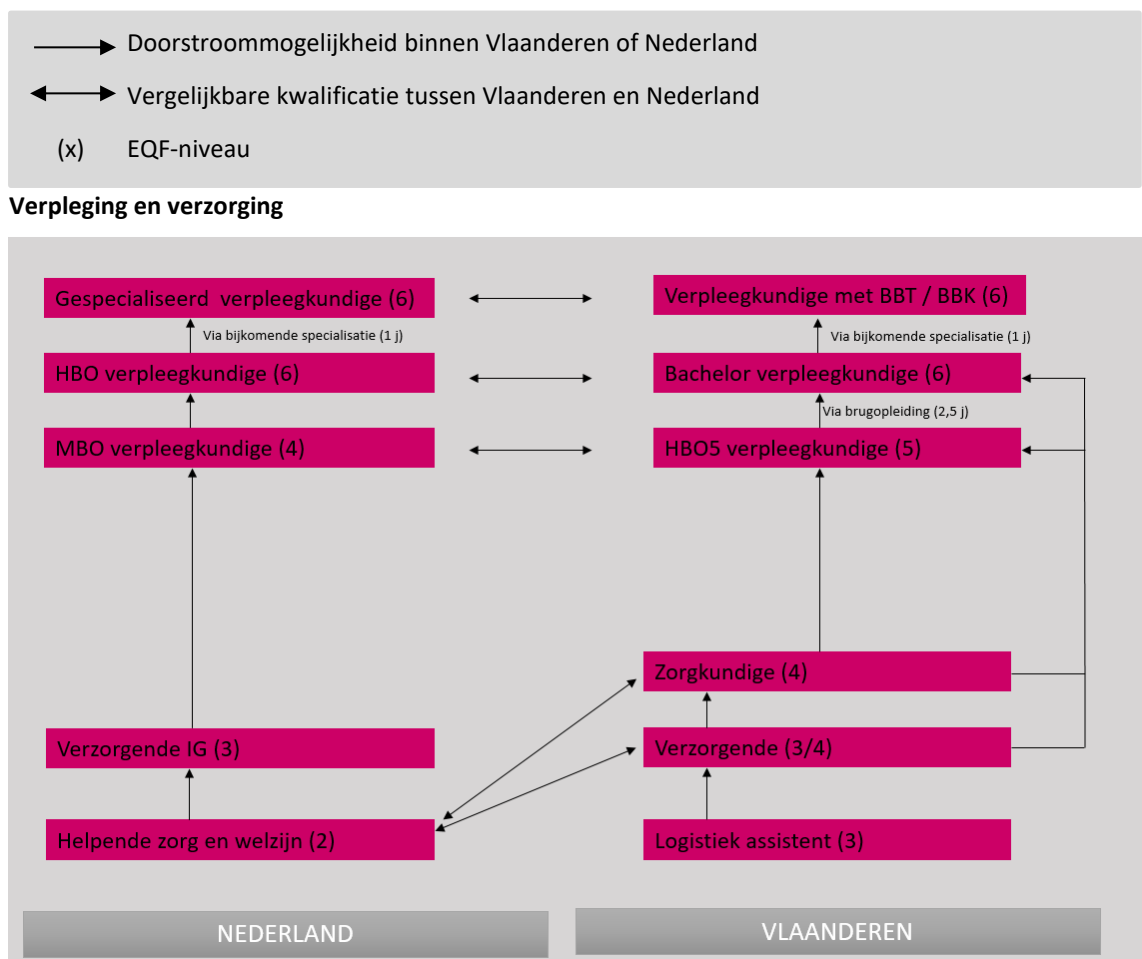
Tabel 3 Lijst met Vlaamse kwalificaties

Naam kwalificatie	Type	Niveau EQF	Studieduur	Toelatingseis	Knelpuntberoep
Verpleegkundige					
HBO5 verpleegkundige	HO	5	3 jr	Secundair onderwijs of 2 ^e graad secundair onderwijs en geslaagde toelatingsproef	Ja
Bachelor verpleegkundige	HO	6	4 jr	Secundair onderwijs	Ja
Verpleegkundige met bijzondere beroepstitel (BBT) of beroepsbekwaamheid (BBK) (lijst zie pag. 18)	HO	6	1 jr	Bachelor verpleegkundige	Ja
Verzorging					
Zorgkundige	MO	4	1 jr	3 ^e graad BSO of getuigschrift van (2 ^e leerjaar van 3 ^e graad) secundair onderwijs in hetzelfde studiegebied	Ja
Verzorgende	MO	3/4	2 jr	2 ^e leerjaar van de 2 ^e graad ASO, TSO, KSO, (BSO, indien niveau 3)	Ja
Logistiek assistent	MO	3	2 jr	2 ^e leerjaar van de 2 ^e graad ASO, TSO, KSO, BSO	
Mondzorg					
Dentaaltechnicus	MO	4	2 jr	2 ^e leerjaar van de 2 ^e graad ASO, TSO, KSO	Ja
Paramedisch					
Opticien	MO	4	2 jr	2 ^e leerjaar van de 2 ^e graad ASO, TSO, KSO	Ja
Audicien	HO	6	3 jr	Secundair onderwijs	
Audioloog	HO	6	3 jr	Secundair onderwijs	
Kinesist	HO	7	2 jr	Bachelor revalidatiewetenschappen en kinesitherapie	Ja

Tabel 3 Lijst met Vlaamse kwalificaties (vervolg 1)

Naam kwalificatie	Type	Niveau EQF	Studieduur	Toelatingseis	Knelpuntberoep
Kinderopvang					
Kinderverzorger	MO	4	2 jr	2 ^e leerjaar van de 2 ^e graad ASO, TSO, KSO	Ja
Kinderbegeleider	MO	4	2 jr	2 ^e leerjaar van de 2 ^e graad ASO, TSO, KSO	Ja
Maatschappelijk werk					
Opvoeder-begeleider klasse 3	MO	2	2 jr	Lager onderwijs	Ja
Opvoeder-begeleider klasse 2	MO	4	2 jr	2 ^e leerjaar van de 2 ^e graad ASO, TSO, KSO	Ja
Opvoeder-begeleider klasse 1	HO	6	3 jr	Secundair onderwijs	Ja
Maatschappelijk werker	HO	6	3 jr	Secundair onderwijs	
Zorgassistentie					
Verpleegkundige(n) in de huisartspraktijk	HO	6	1 jr	Bachelor verpleegkundige	
Medical management assistant	HO	6	3 jr	Secundair onderwijs	Ja
Medisch technisch assistent	MO	4 (specialisatiejaar, se-n-se)	1 jr	2 ^e leerjaar van de 3 ^e graad TSO in hetzelfde studiegebied	
Apothekersassistent	MO	4	2 jr	2 ^e leerjaar van de 2 ^e graad ASO, TSO, KSO	
Laboranten					
Laborant onderzoek en ontwikkeling	MO	4	2 jr	2 ^e leerjaar van de 2 ^e graad ASO, TSO, KSO	
Medisch laboratoriumtechnoloog	HO	6	3 jr	Secundair onderwijs	
Technoloog medische beeldvorming	HO	6	3 jr	Secundair onderwijs	

3 SAMENHANG NEDERLANDSE EN VLAAMSE KWALIFICATIES

Figuur 4 Verpleging en verzorging

De verzorgende in Vlaanderen is een kwalificatie waarvan wordt verwacht dat deze op termijn zal verdwijnen. De focus zal meer komen te liggen op de zorgkundige. Doorstromen naar zorgkundige is mogelijk als student via het specialisatiejaar thuis- en bejaardenzorg (7^e jaar BSO), wanneer de eerste twee deelcertificaten van de opleiding HBO5 zijn behaald, wanneer het eerste jaar bachelor verpleegkunde is behaald (met 150 uren stage) of via duaal leren. Ook initiatieven werden reeds genomen om verzorgenden om te scholen tot zorgkundigen. Zorgkundigen worden opgeleid om, naast de taken van een verzorgende, 18 extra verpleegkundig ondersteunende taken uit te voeren, gedelegeerd door een verpleegkundige. Op deze manier is het mogelijk om meerdere kwalificaties te hebben die verpleegkundig ondersteunende taken kunnen uitvoeren. In de praktijk worden verzorgenden vaak nog gevraagd, maar dan voornamelijk om de reden dat bepaalde instellingen zo gesubsidieerd worden. We zien dan ook vaak zorgkundigen werken onder de titel van verzorgende.

De verzorgende IG in Nederland is één brede kernkwalificatie, ook al moet hij zich specialiseren tijdens de opleiding in één van de vier type zorginstellingen. Deze zijn ten eerste verpleeg- en verzorgingshuizen en thuiszorg, ten tweede gehandicaptenzorg, ten derde geestelijke gezondheidszorg en ten vierde kraamzorg. Op EQF niveau 2 kan de opleiding helpende zorg en welzijn of dienstverlening met uitstroomvariant zorg worden gevolgd. De helpende zorg en welzijn ondersteunt hulpbehoevenden in dagelijkse taken. Een helpende zorg en welzijn kan via een verkorte opleiding van ongeveer één jaar doorstromen tot verzorgende IG.

Een doorstroming tussen Vlaanderen en Nederland ligt moeilijk. De verzorgende IG is een kwalificatie die zich situeert op EQF niveau 3, de Vlaamse kwalificatie verzorgende en zorgkundige op niveau 4 (of 3 indien verzorgende via BSO-opleiding 3e graad). Toch zijn er grote verschillen tussen beide opleidingen:

- de verzorgende IG draagt zelf de eindverantwoordelijkheid over zijn/haar handelen. Een verzorgende in Vlaanderen staat daarentegen altijd onder toezicht van een verantwoordelijke en draagt nooit de eindverantwoordelijkheid;
- een verzorgende IG mag ook een hele reeks van verpleegtechnische handelingen uitvoeren. Een verzorgende in Vlaanderen mag dit niet;
- kinderen behoren niet tot de doelgroep van verzorgenden IG, wat wel het geval is bij verzorgenden in Vlaanderen.

Verzorgenden in Vlaanderen zullen dus op een aantal vlakken (verantwoordelijkheid, verpleegtechnische handelingen) tekortschieten als ze een functie als verzorgende IG in Nederland zouden invullen. De zorgkundige in Vlaanderen bevindt zich op EQF niveau 4, maar de handelingen die zorgkundigen mogen uitvoeren zijn nog steeds niet zo uitgebreid als deze van de verzorgende IG. Een zorgkundige in Vlaanderen kan vandaag de dag enkel aan de slag in Nederland als helpende zorg en welzijn.

Om verpleegkundige te worden kan men de HBO5-opleiding of de bachelor verpleegkundige volgen. Bachelor verpleegkundigen (EQF niveau 6) zouden meer mogen uitvoeren en verantwoordelijkheden krijgen dan de HBO5 verpleegkundigen (EQF niveau 5), maar in de praktijk is er zeer weinig verschil. Voor Nederland heerst er dezelfde problematiek tussen de MBO4 verpleegkundige en de HBO6 verpleegkundige.

De verschillen tussen de niveaus van verpleegkundigen zijn zeer miniem tussen Nederland en Vlaanderen. Het grootste verschil is dat de MBO verpleegkundige in Nederland op EQF niveau 4 is en in Vlaanderen op EQF niveau 5. Hierdoor zou men denken dat de Vlaamse opleiding hoger gekwalificeerde verpleegkundigen aflevert terwijl er in werkelijkheid bijna geen verschillen zijn.

In zowel België als Nederland kunnen bachelor verpleegkundigen bijkomende opleidingen volgen. In Vlaanderen duren deze opleidingen één jaar en kan men één van de volgende 6 bijzondere beroepstitels bekomen:

- geestelijke gezondheidszorg en psychiatrie;
- geriatrie;
- intensieve zorg en spoedgevallenzorg;
- oncologie;
- pediatrie en neonatologie;
- peri-operatieve zorgen.

Verpleegkundigen kunnen ook een bijzondere beroepsbekwaamheid verkrijgen via een bijkomende opleiding van minimum 150 uur. De beroepsbekwaamheden zijn:

- in de geestelijke gezondheidszorg;
- in de geriatrie;
- in de diabetologie;
- in de palliatieve zorg.

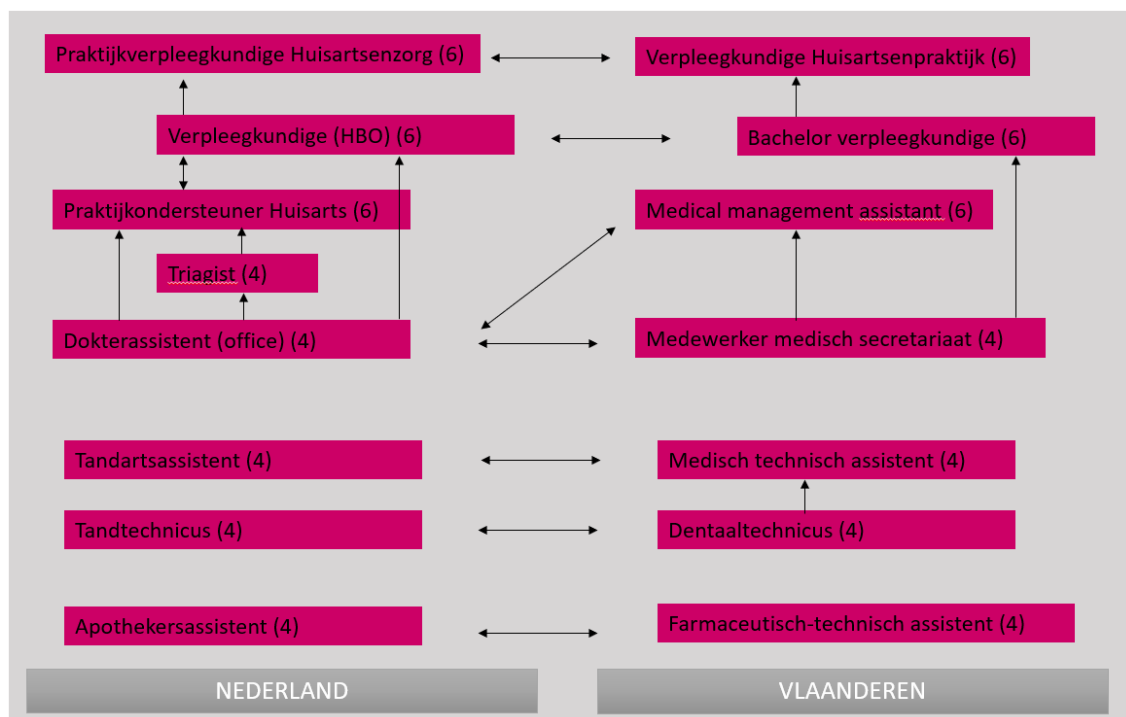
In Nederland kan een bachelor verpleegkundige ook een bijkomende opleiding (minimum één jaar) volgen om gespecialiseerd verpleegkundige te worden. De specialisaties zijn:

- ambulanceverpleegkundige;
- cardiac care verpleegkundige;
- deskundige infectiepreventie;
- dialyseverpleegkundige;
- endoscopieverpleegkundige;
- geriatrieverpleegkundige;
- gipsverbandmeester;
- intensive care verpleegkundige;
- kinderoncologieverpleegkundige;
- kinderverpleegkundige;
- medium care verpleegkundige;
- neuroverpleegkundige;
- obstetrieverpleegkundige;
- oncologieverpleegkundige;
- recoveryverpleegkundige;
- spoedeisende hulp verpleegkundige;
- verpleegkundig centralist meldkamer ambulancezorg;
- verpleegkundig endoscopist.

Er zijn heel wat meer specialisaties in Nederland dan in Vlaanderen. In Vlaanderen wordt er meer op de werkvloer geleerd. In Nederland zijn anesthesie-, IC- en operatieverpleegkundigen de grootste knelpunten. In Vlaanderen zijn de operatie- en geriatrische verpleegkundigen de grootste knelpunten. Om van Vlaanderen over te gaan naar Nederland moet de verpleegkundige in Vlaanderen een dergelijke opleiding gevolgd hebben. Is dit niet zo, dan wordt de Vlaamse verpleegkundige met beroepstitel of beroepsbekwaamheid in Nederland een gewone verpleegkundige. Heeft hij/zij wel een opleiding gevolgd, dan moet hij/zij nog een EVC-test afleggen om te kijken waar de Vlaamse verpleegkundige nog moet bijscholen. Wil een Nederlandse verpleegkundige in Vlaanderen een gezondheidszorgberoep uitoefenen, dan moet hij/zij eerst een erkenning aanvragen of het diploma laten gelijkwaardig stellen door Vlaanderen. Eerst voor de basistitel en daarna voor de beroepstitels en bekwaamheden (specialisaties) die ze kunnen halen.

In Nederland is er nood aan meer praktijkopleiders. Deze kwalificatie is echter niet toegevoegd aan de studie omdat deze moeilijk vergelijkbaar is met Vlaanderen. In Vlaanderen is hier ook minder nood aan.

Zorgassistentie

Figuur 5 Zorgassistentie

De kwalificatie doktersassistent in Nederland is op hetzelfde EQF-niveau als de medewerker medisch assistent in Vlaanderen. In Nederland kan de doktersassistent bijvoorbeeld wel injecties geven en andere kleine handelingen uitvoeren zoals de bloeddruk meten. Zowel de medewerker medisch secretariaat (niveau EQF 4) als medical management assistent (EQF 6) in Vlaanderen doen dit niet.

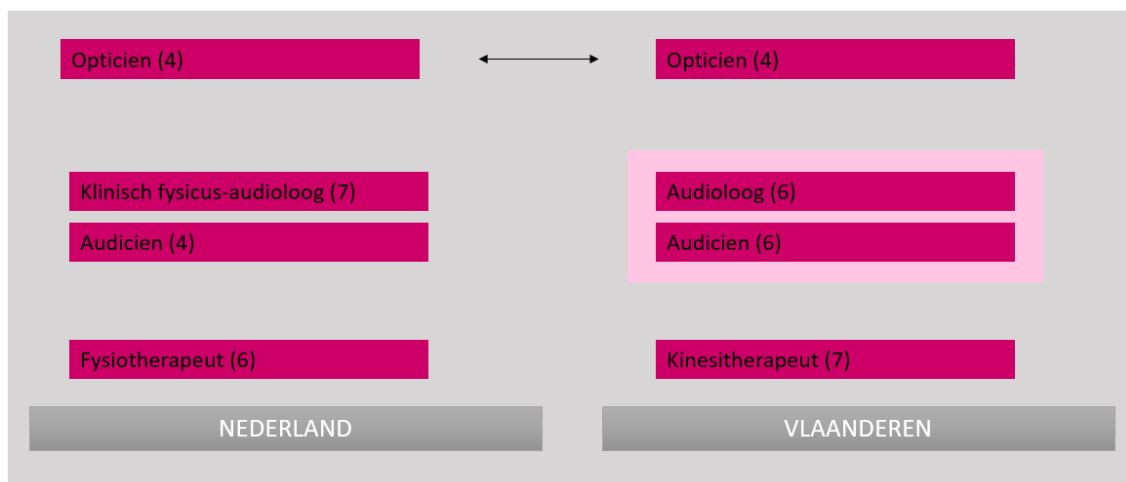
Indien men verder wil studeren als doktersassistent zijn er enkele verschillen tussen Nederland en Vlaanderen. In Nederland heb je verschillende type doktersassistenten. Ten eerste kan je je via een bijkomende MBO (post MBO) bijscholen tot triagist. Dit diploma is vijf jaar geldig. Verlenging (herregistratie) is mogelijk indien aan bepaalde kwaliteitseisen wordt voldaan. Deze werkwijze waarborgt een continue kwaliteit van de triage. Ook MBO verpleegkundigen kunnen zich bijscholen tot triagist. Daarnaast kan er ook gekozen worden om de opleiding praktijkondersteuner huisarts (POH) te volgen. Deze kwalificatie laat meer toe dan een gewone doktersassistent. De POH houdt zich bezig met preventie, monitoring, begeleiding, voorlichting en educatie bij specifieke groepen patiënten. Ook MBO verpleegkundige en HBO verpleegkundigen kunnen de opleiding volgen. In Vlaanderen is er de medical management assistent op niveau 6, maar de vereisten komen meer overeen met de MBO4 doktersassistent dan met de Nederlandse HBO-kwalificaties. Het grootste verschil met de medewerker medisch secretariaat (EQF 4) is dat de medical management assistent meer linken kan leggen met de theoretische achtergrond.

Verder kan ook een praktijkverpleegkundige huisartspraktijk (PVH) een dokter assisteren. In Nederland is PVH sinds 2016 een officiële kwalificatie om zo rekening te houden met de toename van hoog complexe zorg in huisartsenpraktijken. Binnen de HBO verpleegkunde is er onlangs een ‘uitstroomrichting’ voor de praktijkverpleegkundige toegevoegd. POH’s met een andere vooropleiding dan verpleegkundige kunnen zich ontwikkelen tot PVH door het volgen van een HBO-opleiding tot verpleegkundige. In Vlaanderen is er de verpleegkundige in huisartsenpraktijk (VIHP). Hiervoor moet een post-bacheloropleiding worden gevolgd van één jaar. De kwalificaties in Vlaanderen en Nederland komen in grote lijnen overeen.

In zowel België als Nederland kan een opleiding gevolgd worden op niveau 4 tot een tandtechnicus of dentaaltechnicus. Beide kwalificaties verschillen niet veel van elkaar qua kwalificaties en competenties. In België kan men via een specialisatiejaar Se-n-Se verder specialiseren in dentaaltechnieken en supra-structuren, net zoals in Nederland verder kan specialiseren in tandtechnicus via bijkomende specialisatiejaren. In België kan men via een specialisatiejaar Se-n-Se ook kiezen voor de richting tandartsassistentie om medisch technisch assistent te worden (tandartsassistent). In België en Nederland zijn de tandartsassistentkwalificaties beide op EQF niveau 4 en vereisen ze dezelfde basistaken.

De Vlaamse kwalificatie farmaceutisch technisch assistent en de Nederlandse kwalificatie bevinden zich beide op hetzelfde EQF-niveau. In Vlaanderen kan men dit worden via enerzijds derde graad TSO of een specialisatiejaar in het TSO en anderzijds via volwassenenonderwijs. Ook in Nederland is er de optie om apothekersassistent te volgen via de BOL- of BBL-weg, maar via particuliere scholen zijn er ook verkorte opleidingen (1 tot 1,5 jaar) waarbij slechts eenmaal per week naar school moet gegaan worden.

Paramedisch

Figuur 6 Paramedisch

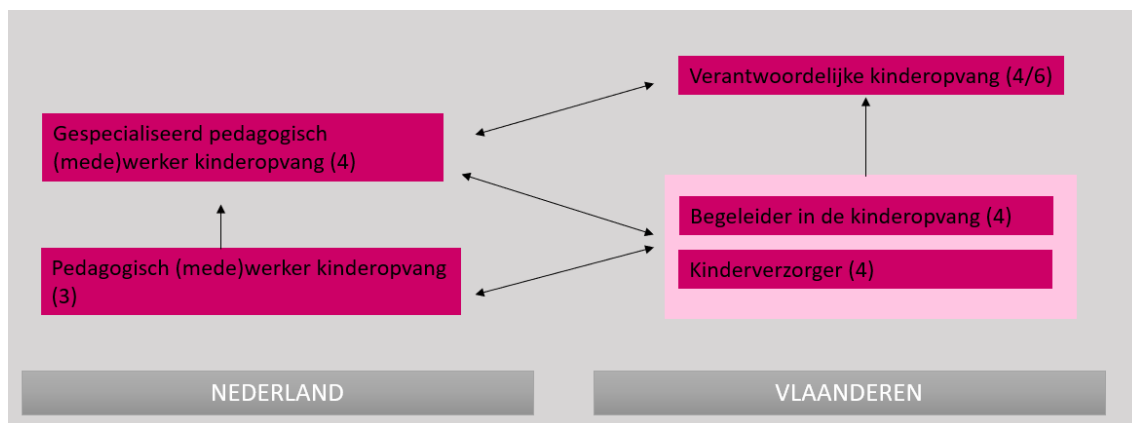
De kwalificaties audicien en audiologie zijn tussen Vlaanderen en Nederland verschillend. Audicien in Nederland situeert zich op EQF niveau 4 terwijl dit zich in Vlaanderen op niveau 6 bevindt. In Vlaanderen wordt de professionele bachelor logopedie en audiologie gevolgd. Deze opleiding levert audiologen af. De meeste audiologen hebben ook de erkenning van audicien, waardoor ze tevens gerechtigd zijn om hoortoestellen aan te passen.

In Nederland zijn de audiologen op masterniveau (EQF 7) en leidt de opleiding tot de kwalificatie klinisch fysisch-audioloog hetgeen eerder een natuurkundige of biomedische achtergrond heeft. Zij moeten al eerder een master in natuurkunde hebben gehaald. Doorstromen tussen Vlaanderen en Nederland is door de verschillen op EQF-niveau en door de opleiding niet mogelijk.

Voor de kwalificatie opticien ligt het helemaal anders. Beide zijn op het EQF niveau 4 en de kerntaken zijn zeer vergelijkbaar.

De Vlaamse kwalificatie kinesitherapeut is hoger (EQF 7) dan de Nederlandse fysiotherapeut (EQF 6). Beide kwalificaties focussen zich op revalidatie van het bewegingsapparaat van de mens. Patiënten worden onderzocht en lichamelijke problemen worden voorkomen of behandeld. Het grote verschil tussen beide kwalificaties is te vinden in het feit dat de kinesitherapeut, naast het toepassen van behandelingen, ook de wetenschappelijke grond kent van behandelingstechnieken en -methoden onderzoekt, beoordeelt en vergelijkt waarbij 'evidence based practice' steeds centraal staat.

Kinderopvang

Figuur 7 Kinderopvang

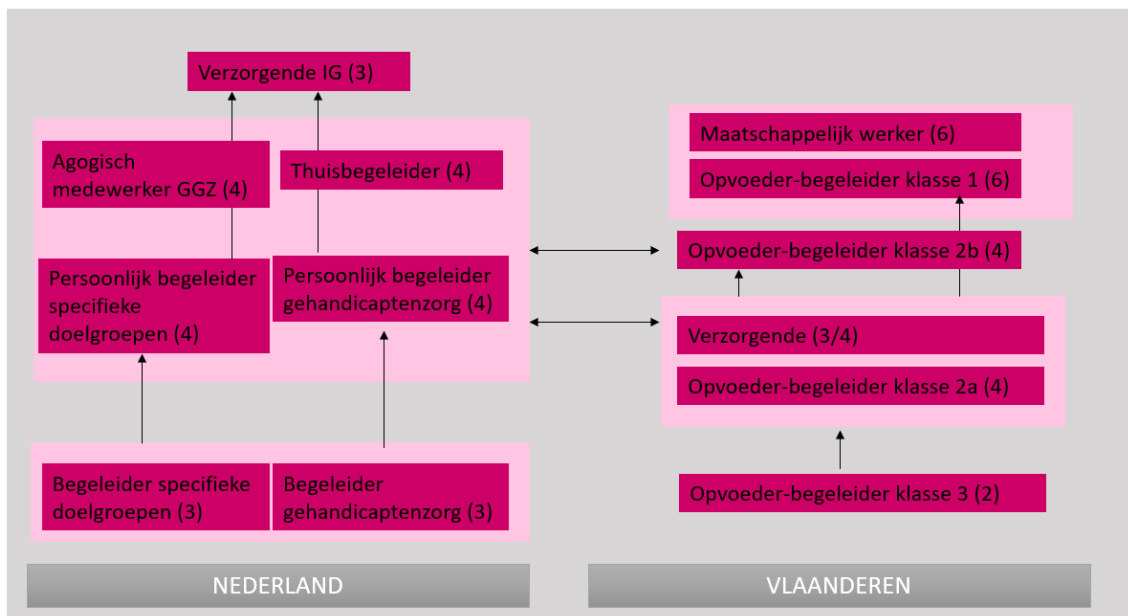
In Vlaanderen is er de kinderverzorger en kinderbegeleider op EQF niveau 4. Het diploma kinderverzorger kan worden behaald via het zevende specialisatiejaar kinderopvang BSO. Het diploma begeleider in de kinderopvang kan worden behaald via het volwassenonderwijs. Indien men geen diploma secundair onderwijs had krijgt men een certificaat als begeleider in de kinderopvang. Volgt men dan nog een algemene opleiding secundair onderwijs heeft men een diploma van begeleider in de kinderopvang. Beide kwalificaties komen op dezelfde werkplaatsen terecht. In Nederland is er de pedagogische medewerker kinderopvang op niveau 3 en gespecialiseerde pedagogische medewerker kinderopvang op niveau 4.

De kinderverzorger wordt als een knelpuntberoep gezien in Vlaanderen, terwijl er in Nederland een ruime arbeidsmarkt is voor de (gespecialiseerde) pedagogische medewerker kinderopvang. Kinderbegeleider en verantwoordelijke schoolgaande kinderen is geen gereguleerd beroep. Personen met een Nederlands diploma die willen werken binnen een opvang van schoolgaande kinderen waar een bepaald kwalificatiebewijs vereist is, moeten een aanvraag doen bij NARIC Vlaanderen.

Vervolgens worden hun competenties bekeken en vergeleken met wat in Vlaanderen is gewenst. Indien er bepaalde competenties niet aanwezig zijn, moet een aangepast traject worden gevolgd. Dit is voornamelijk in het geval van pedagogisch medewerker kinderopvang op niveau 3. De Vlaamse kwalificaties kunnen zonder bijkomend traject in Nederland aan de slag als (gespecialiseerd) pedagogisch medewerker in de kinderopvang met een verklaring van DUO of IDW¹.

De gespecialiseerde pedagogische (mede)werker draagt meer verantwoordelijkheid dan de gewone pedagogische (mede)werker, net zoals de verantwoordelijke kinderopvang in Vlaanderen. Beide opleidingen zijn op niveau 4 waardoor doorstroming mogelijk is. Om verantwoordelijke in de kinderopvang te worden, kan men met een diploma op niveau 4 doorstromen tot de kwalificatie. Het is ook mogelijk verantwoordelijke te worden met een bachelordiploma zoals pedagogie van het jonge kind.

Maatschappelijk werk

Figuur 8 Maatschappelijk werk

In Vlaanderen is er de kwalificatie opvoeder-begeleider. Deze begeleidt kinderen, jongeren, volwassenen of ouderen in hun gewone dagelijkse leefomgeving. Meestal gaat het om mensen die hulp nodig hebben en in een problematische opvoedings- of leefsituatie zitten. In theorie is opvoeder-begeleider opgedeeld in verschillende klassen afhankelijk van de opleiding. Men kan opvoeder-begeleider worden via het volgen van de richting jeugd en gehandicaptenzorg (EQF niveau 4), via een HBO5-opleiding, een Se-n-Se opleiding of via een bachelor (bv. orthopedagogie)².

¹ IDW: Internationale Diploma Waardering; DUO: dienst uitvoering onderwijs

² Opvoeder begeleider klasse 3: minimaal diploma 1^e graad middelbaar onderwijs; klasse 2a: minimaal diploma secundair onderwijs; klasse 2b: minimaal diploma secundair onderwijs met specifieke opleiding; klasse 1: hoger onderwijs

In de praktijk worden deze opdelingen niet ervaren en voeren de opvoeder-begeleiders dezelfde taken uit. Een opvoeder-begeleider met bachelordiploma zal wel eerder een leidinggevende functie hebben, alhoewel er niet veel leidinggevende functies hiervoor zijn aangezien er vaak wordt gewerkt met zelfsturende teams.

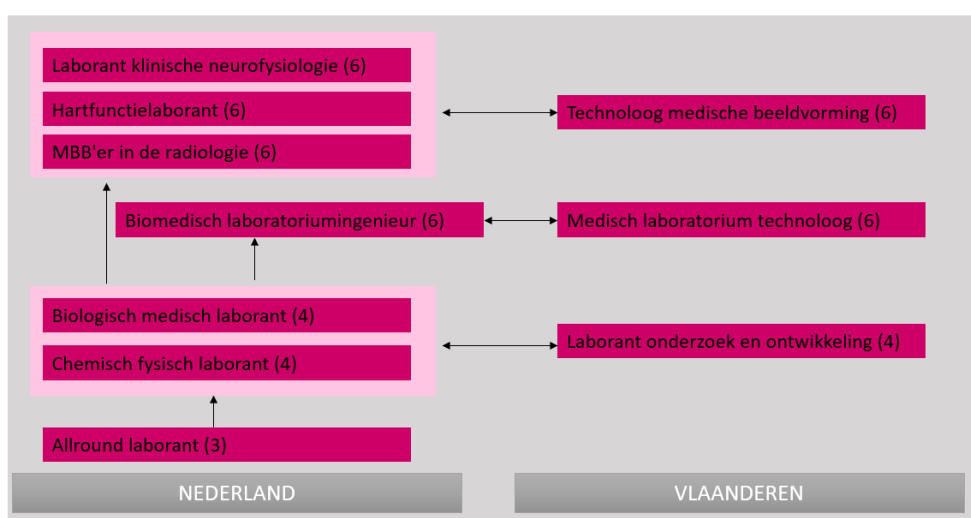
In Nederland zijn er verschillende kwalificaties die mensen begeleiden met een problematische opvoedings- of leefsituatie. Op EQF niveau 3 zijn er twee kwalificaties, begeleider specifieke doelgroepen of gehandicaptenzorg. In Vlaanderen is het minimum EQF niveau 4 voor de opvoeder-begeleider. De twee Nederlandse kwalificaties kunnen een verdere opleiding volgen tot persoonlijk begeleider (EQF niveau 4) binnen hun domein. Daarnaast is er ook de thuisbegeleider en agogisch medewerker. Deze twee laatste bevinden zich ook op niveau 4.

Omdat welzijnstaken steeds relevanter zijn in de beroepspraktijk in de gehandicaptenzorg in verpleeg- en verzorgingshuizen bieden diverse ROC's de opleiding verzorgende IG aan in combinatie met de 'begeleider specifieke doelgroepen' of 'begeleider gehandicaptenzorg'. In een dergelijk geval worden twee diploma's bemachtigd.

Doorstroommogelijkheden bepalen voor deze kwalificaties binnen Europa is moeilijk. Beroepen op hetzelfde EQF-niveau kunnen doorstromen, maar verdere specificaties voor de welzijnsberoepen liggen niet vast, ook niet in Vlaanderen en Nederland. Het ligt dus aan de werkgever om te bepalen of een bepaalde persoon in aanmerking komt om een bepaald beroep uit te oefenen.

In Vlaanderen kan ook de opleiding 'maatschappelijk werk' aan de hogeschool worden gevolgd. Door de gewijzigde wetgeving rond bescherming van persoonsgegevens (GDPR) is er voor de maatschappelijk werker in Vlaanderen een nieuwe problematiek opgetreden. Deze problematiek speelt zich voornamelijk af in ziekenhuizen maar ook in andere sectoren zoals ouderenzorg. Deze regelgeving geeft aan dat sociaal maatschappelijke beroepen geen toegang krijgen tot dossiers van de zorgberoepen en ook omgekeerd. In Nederland is een dergelijke problematiek niet het geval.

Laboranten

Figuur 9 Laboranten

In Nederland en Vlaanderen zijn er verschillende laboranten of analisten aan het werk in ziekenhuizen, zowel op EQF niveau 4 als niveau 6. De laborant onderzoek en ontwikkeling komt qua takenpakket overeen met de biologisch medisch laborant en chemisch fysisch laborant op niveau 4. De medisch laboratoriumtechnoloog heeft een gelijkaardig takenpakket zoals de biomedisch laboratoriumtechnoloog in Nederland. Beiden zijn ook op EQF niveau 6.

In Vlaanderen heeft men ook de technoloog medische beeldvorming op niveau 6 die een algemene opleiding krijgt om verschillende type scans of echo's uit te voeren. In Nederland zijn er hiervoor verschillende specialisten zoals de hartfunctielaborant, klinisch neurofysiologisch laborant en medische beeldvormings- en bestralingsdeskundige (MBB). Personen die in Nederland het diploma van MBB hebben behaald, kunnen in Vlaanderen aan de slag. Ze moeten bij het Agentschap Zorg en Gezondheid een aanvraag indienen, waarna ze automatisch een visum krijgen. De term hartfunctielaborant kent in Vlaanderen een andere invulling dan de technologen medische beeldvorming op een dienst echocardiografie. Dit belemmert echter niet dat personen uit Nederland deze functies mogen opnemen in België. Indien technologen medische beeldvorming in Nederland aan de slag willen, kan dit zonder probleem, er moet enkel een aantal formaliteiten, zoals in Vlaanderen, worden vervuld.

4 TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN

De zorg- en welzijnssector is een dynamische sector waar er wijzigingen op til zijn. De voorgaande hoofdstukken geven een beeld van de huidige situatie. In dit hoofdstuk gaan we enkele toekomstige veranderingen in de zorg- en welzijnssector meegeven.

4.1 Vlaanderen

Zorgkundige

In Vlaanderen zijn er wel plannen om zorgkundigen meer handelingen te laten uitvoeren, maar meer informatie is er nog niet over beschikbaar.

Verpleegkundige

Voor de Vlaamse regering is het essentieel dat er een eigenstandig profiel van verpleegkundige op niveau 5 van de Europese en Vlaamse kwalificatiestructuur wordt ontwikkeld, met een duidelijke differentiatie ten opzichte van de profielen op niveau 4 (zorgkundige) en niveau 6 (algemeen verpleegkundige). De Vlaamse regering stelt voor om verpleegkundigen op het niveau HBO5 de titel van “teamverpleegkundige” te geven. De Vlaamse regering heeft de federale overheid gevraagd om dit profiel zo snel mogelijk en in nauwe onderlinge afstemming te verankeren in de federale wetgeving, zodat ook Vlaanderen dit binnen het kader van de regionale bevoegdheden kan doorvertalen naar de eigen regelgeving. De discussie hierover zit echter in een impasse gezien Vlaanderen twee verschillende opleidingen wil blijven aanbieden met elk een specifiek beroepsprofiel en de federale overheid pleit voor het behoud van slechts 1 titel verpleegkunde die moet voldoen aan alle (Europese) voorwaarden zoals opgenomen in de Wet op de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen.

Voor vroedvrouwen stelt zich het probleem dat diegenen die afstuderen na 1 oktober 2018 niet meer mogen worden ingeschakeld als verpleegkundige. Immers, Artikel 149 van de Wet van 10 april 2014 houdende diverse bepalingen inzake gezondheid bepaalt: “de drager van de beroepstitel van vroedvrouw die het diploma heeft behaald vóór 1 oktober 2018 mag van rechtswege de verpleegkunde uitoefenen onder dezelfde voorwaarden als de dragers van de beroepstitel van gegradueerde verpleegkundige; de drager van de beroepstitel van vroedvrouw die het diploma heeft behaald na 1 oktober 2018 mag van rechtswege de technische verpleegkundige verstrekkingen en de toevertrouwde medische handelingen die tot de verpleegkunde behoren, uitvoeren binnen het terrein van de verloskunde, de fertiliteitsbehandeling, de gynaecologie en de neonatologie”. De tewerkstelling voor vroedvrouwen wordt hierdoor ernstig beperkt. Er bestaan brugprogramma’s van vroedvrouw naar verpleegkundige (120 studiepunten). Deze overstapmogelijkheid kan het tekort aan verpleegkundigen ook helpen verkleinen en een oplossing bieden voor het overaanbod van vroedvrouwen in de toekomst.

Opvoeder-begeleider

Voor de opvoeder-begeleider wordt er een kwalificatie met de vereiste competenties vastgelegd. Dit heeft als doel om in de toekomst buitenlandse diploma's aan bijvoorbeeld een EVC-test te onderwerpen om als opvoeder-begeleider in Vlaanderen te kunnen starten.

4.2 Nederland

Verpleegkunde

In Nederland is het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis (ETZ) in Tilburg en Waalwijk sterk bezig met het instromen, doorstromen en uitstromen van gespecialiseerd verpleegkundigen, met name voor spoedeisende hulp en IC verpleegkundigen. Hiervoor heeft het Leerhuis van het ETZ een taskforce opgericht om verschillende projecten uit te voeren. In één van de projecten wordt bekeken hoe verpleegkundigen uit België aan de slag kunnen in de acute diensten in Nederland. Voor een ander project is er een samenwerking met een hogeschool uit de regio gesloten met als doel een grote groep interne medewerkers een opleiding te laten volgen zodat deze kunnen doorstromen. Een andere project gaat over flexibel opleiden, waarbij men via opleidingen meerdere diploma's behaalt om zo flexibel inzetbaar te zijn. Dit is slechts een greep uit de projecten van het Leerhuis. Al deze projecten moeten nog worden opgestart of zijn net in opstart waardoor er nog niet veel informatie beschikbaar is. Momenteel zijn er nog geen publicaties of resultaten, maar het is zeker interessant om in de toekomst de resultaten van deze projecten te monitoren.

Kinderopvang

Sinds 1 januari 2018 gelden nieuwe kwaliteitseisen volgens de Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang. In de komende jaren volgen er nog een aantal aanvullende maatregelen. Zo geldt vanaf 1 januari 2019 de verplichte inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker. Pedagogisch beleidsmedewerkers dragen bij aan de kwaliteit van de opvang en hebben twee belangrijke taken. Ze houden zich enerzijds bezig met de ontwikkeling en invoering van het pedagogische beleid. Anderzijds coachen ze pedagogische medewerkers bij hun werkzaamheden. Kinderopvangorganisaties kunnen kiezen voor twee aparte functies, of voor één functie waarin één medewerker beide rollen vervult. Deze kwalificatie bevindt zich op EQF niveau 6.

LIJST VAN AFKORTINGEN

IG	Individuele Gezondheidszorg
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHZ	Gehandicaptenzorg
VVT	Verpleeg-, verzorgingstehuizen, thuiszorg
ZH	Ziekenhuis
Se-n-Se	Secundair – na – secundair
BBT	Bijzondere Beroepstitel
BBK	Bijzondere Beroepsbekwaamheid
ROC	Regionaal opleidingscentrum
EVC	Erkenning van Competenties
GDPR	General Data Protection Regulation
VMBO TL	Het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs theoretische leerweg
VMBO GL	Het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs gemengde leerweg
VMBO KL	Het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs kaderberoepsgerichte leerweg
VMBO BL	Het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs basisberoepsgerichte leerweg
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
BSO	Beroeps Secundair Onderwijs
TSO	Technisch Secundair Onderwijs
MBB	Medische Beeldvormings- en Bestralingsdeskundige
IDW	Internationale Diploma Waardering
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1 Het voortgezet onderwijs in Nederland	4
Figuur 2 Structuur van het secundair onderwijs in Vlaanderen	7
Figuur 3 Het hoger onderwijs in Vlaanderen.....	8
Figuur 4 Verpleging en verzorging.....	15
Figuur 5 Zorgassistentie.....	18
Figuur 6 Paramedisch	19
Figuur 7 Kinderopvang	20
Figuur 8 Maatschappelijk werk	21
Figuur 9 Laboranten	22

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1 Het Europees kwalificatieraamwerk (EQF)	9
Tabel 2 Lijst met Nederlandse kwalificaties	10
Tabel 3 Doorstroommogelijkheden Nederland - Vlaanderen	28

BIJLAGEN

Bijlage 1 Mogelijke doorstromingen Nederland - Vlaanderen

In onderstaand schema zijn de mogelijke doorstromingen weergegeven.

Tabel 3 Doorstroommogelijkheden Nederland - Vlaanderen

Nederland	Vlaanderen
Verpleegkundige	
Mbo verpleegkundige	HBO5 verpleegkundige
Hbo verpleegkundige	Bachelor verpleegkundige
Gespecialiseerd verpleegkundige	Verpleegkundige met BBT of BBK
Mondzorg	
Tandtechnicus	Dentaaltechnicus
Paramedisch	
Opticien	Opticien
Kinderopvang	
Gespecialiseerd pedagogisch (mede)werker kinderopvang	Kinderverzorger/begeleider in de kinderopvang
Gespecialiseerd pedagogisch (mede)werker kinderopvang	Kinderverzorger/begeleider in de kinderopvang
Maatschappelijk werk	
Thuisbegeleider	Opvoeder begeleider (klasse 2)
Persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg	Opvoeder begeleider (klasse 2)
Persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen	Opvoeder begeleider (klasse 2)
Agogisch medewerker GGZ	Opvoeder begeleider (klasse 2)
Zorgassistentie	
Doktersassistent (office)	Medical management assistant
Praktijkverpleger huisartsenzorg (PVH)	Verpleegkundige(n) in de huisartspraktijk
Tandartsassistent	Medisch technisch assistent
Apothekersassistent	Apothekersassistent
Laboranten	
Biologisch medisch analist	Laborant onderzoek en ontwikkeling
Hartfunctielaborant	Technoloog medische beeldvorming
Laborant klinische neurofysiologie (KNF)	Technoloog medische beeldvorming
Medisch beeldvormings- en bestralingsdeskundige	Technoloog medische beeldvorming
Biologie en medisch laboratoriumonderzoek	Medisch laboratoriumtechnoloog

Bijlage 2 Beroepsbeeld per kwalificatie

Nederland

De **MBO-verpleegkundige** wordt opgeleid om in alle branches van de verpleging en verzorging te werken: ziekenhuis, verpleeg- en verzorgingshuizen en thuiszorg, de geestelijke gezondheidszorg en de gehandicaptenzorg. De breedte (vier contexten) dient gewaarborgd te zijn om te voldoen aan de Wet BIG. Zij levert vanuit een teamverband vraaggerichte intramurale en/of ambulante en/of semimurale zorg. De werkplek is wisselend en kan ook internationaal zijn. Op de werkplek kunnen zowel de zorgvragers als hun zorgbehoeften snel veranderen. De doelgroep waaraan de mbo-verpleegkundige zorg verleent, is zeer divers. De doelgroep bestaat onder andere uit: oudere zorgvragers met beperkte zelfzorg, waaronder psychogeriatrische en somatische zorgvragers; chronisch zieken; revaliderende zorgvragers; zorgvragers met een handicap; klinische zorgvragers; zorgvragers met psychiatrische ziektes en/of stoornissen; barenden, kraamvrouwen en pasgeborenen; kinderen en jeugdigen met potentiële of feitelijke gezondheids- of bestaansdreiging.

De **HBO-verpleegkundige** draagt zorg voor patiënten. Hij/zij verzorgt hen, verricht de nodige medische handelingen (onder verantwoordelijkheid van een arts) en biedt de patiënten ook psychosociale zorg. De HBO-verpleegkundige coördineert de totale zorg van patiënten en geeft daarnaast leiding aan lager opgeleid verplegend personeel. Er zijn specialisaties tot verpleegkundige in de kraam-, kind- of jeugdzorg, chronisch zieken, intensieve klinische zorg of psychiatrie en verstandelijke gehandicaptenzorg. Een HBO verpleegkundige werkt in een (psychiatrisch) ziekenhuis, verpleeghuis, instelling voor gehandicapten, de basisgezondheidszorg, thuiszorg, ambulancediensten en ontwikkelingswerk. Er zijn ook bijkomende opleidingen mogelijk om zich verder te specialiseren.

De **helpende zorg en welzijn** kan werken in de eigen woonomgeving van de cliënt, maar ook in een leefomgeving waarin de cliënt langdurig, tijdelijk of alleen gedurende een aantal uren per week verblijft. Hij/zij kan werkzaam zijn in verzorgingshuis, verpleeghuis, thuiszorg en het WMO-domein, woonzorgcentrum, kinderopvang, woonvorm voor begeleid wonen, ziekenhuis of (speciaal) onderwijs. De helpende zorg en welzijn voert vraaggericht ondersteunende taken uit ten behoeve van een of meer cliënten en diens naastbetrokkenen. Hij/zij heeft daarbij aandacht voor de zelf- en samenredzaamheid van de cliënt en diens naastbetrokkenen en houdt rekening met de afspraken in het zorgplan, de mogelijkheden, wensen, gewoonten, normen, waarden, levensbeschouwing en culturele achtergrond van cliënten en naastbetrokkenen. Zij bewaakt de privacy van de cliënt en diens naastbetrokkenen. Zij is zich bewust van het effect van haar handelen en gedrag op de cliënt en diens naastbetrokkenen.

De **verzorgende-IG** werkt in verschillende branches van de verpleging en verzorging: de verpleeg- en verzorgingshuizen en thuiszorg, de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de kraamzorg. De doelgroep waaraan de verzorgende-IG ondersteuning en zorg verleent is zeer divers.

De doelgroep bestaat onder andere uit: oudere zorgvragers met beperkte zelfzorg, waaronder psychogeriatrische zorgvragers; chronisch zieken; volwassenen in klinische zorgsettingen; revaliderende zorgvragers; zorgvragers met een handicap; zorgvragers met psychiatrische problematiek; barenden, kraamvrouwen en pasgeborenen. De werkzaamheden hebben per branche een andere focus; de verzorgende-IG kan zorgvragers stimuleren, begeleiden en ondersteunen bij handelingen, maar kan handelingen ook overnemen als de zorgvrager en naastbetrokkenen deze niet zelf kunnen doen. Hij/zij heeft daarbij een adviserende, initiërende en begeleidende rol.

Een doktersassistent kan zowel in een huisartsenpraktijk, een medische dienst als in de sociale gezondheidszorg aan de slag waar hij/zij een ondersteunende rol uitoefent. De doktersassistent zorgt dat alles zo goed en soepel mogelijk verloopt in de praktijk of kliniek.

- Contact met de patiënten: afspraken vastleggen doorverwijzen, voorlichting en advies geven, enz.
- Administratieve taken: correspondentie, verwerken medische gegevens, beheren van de voorraad medicijnen, enz.
- Assisteren van de arts: juiste spullen aangeven, assisteren bij bepaalde handelingen, enz. De doktersassistent kan ook zelfstandig een aantal handelingen doen zoals bloeddrukmetingen, het maken van een hartfilmpje en het toedienen van injecties.

Als doktersassistent kan je je ook specialiseren tot **triagist**. De triagist fungeert als poortwachter voor de spoedeisende hulp op een huisartsenpost. Zij/hij beoordeelt de zorgvraag van de patiënt op urgentie en indiceert een vervolgtraject (consult, zelfzorgadvies, bezoek huisarts).

Als doktersassistent kan je je ook specialiseren tot **Praktijkondersteuner Huisartsenzorg (POH)**. De POH houdt zich bezig met preventie, monitoring, begeleiding, voorlichting en educatie bij specifieke groepen patiënten, in het bijzonder die met chronische aandoeningen. De POH leert de patiënt omgaan met zijn beperkingen, stimuleert de zelfredzaamheid en een gezonde levensstijl. Ook speelt de POH vaak een coördinerende rol in de samenwerking tussen wijkteams en andere zorgverleners.

Praktijkverpleegkundige Huisartsenzorg (PVH). Vanwege de groeiende groep oudere patiënten en patiënten met een hoog complexe zorgvraag heeft de huisartsenzorg eveneens behoefte aan een PVH. Deze patiënten hebben een combinatie van problemen, zoals cognitieve beperkingen, functionele beperkingen, twee of meerdere chronische ziekten tegelijk, psychosociale problematiek of maatschappelijk isolement. Andere aandachtsgebieden van de PVH zijn de oncologische nazorg en de palliatieve zorg.

De tandtechnicus werkt in een tandtechnisch laboratorium, een tandartspraktijk of de praktijk van een tandprotheticus. Hij/zij werkt samen met de tandarts van de patiënt of met een tandprotheticus, klinisch prothesetechnicus of orthodontist. De tandtechnicus werkt met de hand of met de computer en maakt 3D-ontwerpen voor kronen, bruggen en implantaten. De tandtechnicus maakt kroon-brugwerk, kunstgebitten en (partiële) protheses.

De **tandartsassistent** werkt in de tandheelkundige zorg. In veel gevallen is hij/zij, samen met tandheelkundige professionals, werkzaam in een kleine ruimte. De tandartsassistent zorgt voor actieve ondersteuning voor, tijdens en na de patiëntenbehandeling in de volgende type organisaties zoals: de algemene tandartsenpraktijk, ziekenhuizen (afdeling mondziekten en kaakchirurgie), orthodontiepraktijk en gedifferentieerde tandheelkunde zoals de parodontologiepraktijk. Plekken waar tandartsassistenten ook kunnen werken zijn: regionale instellingen voor jeugd tandverzorging, verpleeghuizen, bij mondhygiënist en het (klinisch) onderwijs bij tandheelkundige opleidingen.

De **apothekersassistent** werkt meestal op een vaste locatie maar deze kan ook wisselen. Haar/zijn werkplek is afhankelijk van haar/zijn taak. De apothekersassistent kan werkzaam zijn bij een openbare apotheek, de ziekenhuisapotheek, een gezondheidscentrum, een bereidingscentrum of een andere zorginstelling. De apothekersassistent heeft de geneesmiddelen, zelfzorgmiddelen en aan geneesmiddel gerelateerde hulpmiddelen volgens richtlijnen en protocollen verstrekt aan de cliënt en de cliënt is voorzien van de juiste informatie en advies over het gebruik. Indien nodig heeft de apothekersassistent het geneesmiddel voor toediening gereedgemaakt.

De **audicien** verstrekt hoortoestellen aan slechthorende mensen en geeft hen advies over bijvoorbeeld het gebruik en onderhoud. Daarnaast begeleidt de audicien de hoortoestelgebruiker gedurende de levensduur van het hoortoestel. De audicien gaat ook klachten onderzoeken en behandelen, oorafdrukken maken en kleine reparaties uitvoeren aan hoortoestellen en oorstukjes. Hiervoor worden verschillende apparaten gebruikt. De audicien werkt zelfstandig, maar wel nauw samen met een keel-neus en oorarts (KNO-arts) of met een klinisch audioloog. Zij informeren je over de aard van de hoorstoornis.

De **klinische audiologie** is per definitie een multidisciplinair vakgebied. Een audioloog moet kennis hebben van het normale en het aangedane gehoor, de otologie, maar ook van de communicatieve, sociale en psychologische gevolgen van een gehoorstoornis. Hij/zij is deskundige op het gebied van audiologische meetapparatuur (aanschaf, gebruik, beheer, veiligheid) en van technische hulpmiddelen voor slechthorenden (hoortoestellen, implanteerbare hoorapparatuur, speciale telefoons, schoolapparatuur, etc.). Veel klinisch fysici-audiologen zijn betrokken bij wetenschappelijk onderzoek. De klinisch fysicus-audioloog moet nieuwe wetenschappelijke bevindingen kunnen vertalen naar betere audiologische zorg voor de patiënt. Hij/zij staat aan de basis van zorginnovatie, heeft contact met verwijzers en levert een belangrijke bijdrage aan het zorgbeleid van de instelling waar hij/zij werkzaam is.

Als **opticien** doe je natuurlijk oogmetingen. Je geeft advies over brillen en lenzen. Je doet reparaties en je slijpt glazen op maat. Opticien is een veelzijdig beroep en met je diploma kun je veel kanten op. Oogmeetkundige in een winkel, maar ook specialist in het adviseren over monturen en glazen. Soms ben je degene die een onderliggende ziekte ontdekt. Dan verwijst je door naar huisarts of oogarts.

De **fysiotherapeut** is deskundig op het gebied van het houdings- en bewegingsapparaat. Hij/zij adviseert, begeleidt en behandelt patiënten met uiteenlopende lichamelijke klachten of beperkingen.

Fysiotherapeuten kunnen enerzijds in een instelling werken, dan is er veel contact met verpleegkundigen, andere paramedici, artsen en medische specialisten, en anderzijds in een eigen praktijk. De patiënten zijn vaak door een huisarts of medisch specialist doorverwezen. De fysiotherapeut maakt bij de eerste afspraak een zo volledig mogelijk beeld van de klachten en maakt op basis hiervan een behandelplan op. Een belangrijk onderdeel van de behandeling is vaak de bewegings- of oefentherapie. De bewegingstherapie wordt vaak ondersteund door manuele technieken als massage, fricties en manipulatie of met fysische technieken, zoals thermische prikkels (warmte en kou), elektrische of mechanische prikkels ter vermindering van de pijn en verbetering van de circulatie. Daarnaast geeft de fysiotherapeut (preventief) advies en voorlichting.

De gespecialiseerde pedagogische medewerker werkt binnen een kindercentrum waar diensten als kinderopvang, buitenschoolse opvang, peuterspeelzaalwerk, voor- en vroegschoolse educatie worden aangeboden, in onderwijsvoorzieningen waar voor- en vroegschoolse educatie worden aangeboden dan wel in organisaties die combinaties van deze diensten aanbieden, zoals een integraal kindercentrum of brede school. Ook kan de gespecialiseerde pedagogische medewerker werkzaam zijn in organisaties die opvoedingsondersteuning en/of ondersteuning aanbieden aan kinderen of jongeren met specifieke ondersteuningsvragen, bijvoorbeeld op grond van ontwikkelingsachterstand, al dan niet als gevolg van een zintuiglijke, lichamelijke of verstandelijke beperking dan wel vanwege de leef- of opvoedingssituatie. De gespecialiseerde pedagogische medewerker biedt veelal in groepsverband een stimulerende omgeving voor de ontwikkeling van elk kind. Hij/zij creëert een veilige, vertrouwde omgeving waarbinnen hij/zij zorgt voor balans tussen rust en structuur enerzijds en uitdaging, activiteiten en (vrij) spel anderzijds. Afhankelijk van de setting kan hij/zij een aansturende en begeleidende rol vervullen voor collega's en vrijwilligers en is hij/zij het aanspreekpunt voor de ouders/vervangende opvoeders en betrokken zoals interne collega's en externe deskundigen. Voor het management kan hij/zij een informerende en beleidsondersteunende rol vervullen. Hij/zij weet van aanpakken en toont een ondernemende houding.

De pedagogische medewerker kinderopvang werkt binnen een (integraal) kindercentrum waar diensten als kinderopvang, buitenschoolse opvang en/of peuterspeelzaalwerk worden aangeboden. Typisch voor de pedagogische medewerker kinderopvang is dat hij/zij voortdurend gebruikmaakt van taal om de taalontwikkeling van kinderen te stimuleren. Resultaat van het handelen van de pedagogische medewerker is dat hij/zij een veilige, vertrouwde omgeving voor opvoeding en ontwikkeling van kinderen creëert, waarbij hij/zij zorgt voor een balans tussen rust en structuur enerzijds en uitdaging, activiteiten en (vrij) spel anderzijds. Hij/zij houdt de ontwikkeling van kinderen bij, rapporteert hierover en communiceert periodiek met ouders.

Beroepskrachten **maatschappelijke zorg** ('agogisch medewerker GGZ', 'thuisbegeleider', 'persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg', 'begeleider gehandicaptenzorg', 'persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen', 'begeleider specifieke doelgroepen') zijn ambulante en/of intramuraal en/of semimuraal werkzaam in instellingen voor wonen, dagbesteding en vrije tijd in onder andere de gehandicaptenzorg, geestelijke gezondheidszorg, verzorgings- en verpleeghuizen, thuiszorg en maatschappelijke opvang.

Daarnaast zijn zij werkzaam in welzijnsinstellingen, justitiële inrichtingen, asielzoekerscentra en ziekenhuizen. Verder zijn zij onder andere ook inzetbaar in overige verzorgende agogische functies binnen het sociaal agogisch werk of de verpleging en verzorging. De doelgroep waarmee de beroepskracht maatschappelijke zorg werkt is zeer divers.

De doelgroep bestaat onder andere uit cliënten van allerlei leeftijden met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of cliënten van alle leeftijden met een of meerdere (chronische) ziekte(n) en/of probl(e)m(en), zoals een ouderdomsziekte, psychiatrische ziekte en/of stoornis, een verslaving, dak- of thuisloos zijn, een psychosociaal of gedragsprobleem.

De **agogische medewerker GGZ** werkt in de geestelijke gezondheidszorg of in de verslavingszorg. Hij/zij helpt personen die niet meer kunnen functioneren in de maatschappij. Dit kunnen personen zijn die lang verslaafd zijn geweest, heel eenzaam zijn en weinig inkomen hebben. De agogische medewerker ondersteunt hen bij dagelijkse bezigheden en verzint activiteiten die helpen hun doel te bereiken.

De **thuisbegeleider** is eerder solistisch en werkt in complexe, multiproblematische zorgsituaties en zelfstandig samenwerkt met andere disciplines. De thuisbegeleider richt zich met name op de hulpverlening aan de individuele cliënt en zijn directe omgeving. Hij/zij biedt een vaak (tijds)intensieve, tijdelijke vorm van begeleiding gericht op empowerment van de cliënt, waarbij het dagelijkse handelen en het functioneren van de cliënt (en naastbetrokkenen) centraal staan. Daarnaast doet hij/zij aan signalering, preventie en stabiel houden van een bestaande situatie, dit is vaak langduriger van aard. Ook kan zij overbruggingszorg en terugvalpreventie bieden.

Typerend voor **begeleider gehandicaptenzorg** is dat hij/zij zorg en ondersteuning biedt aan mensen van alle leeftijden met verstandelijke, lichamelijke, zintuiglijke of meervoudige beperkingen. Hij/zij heeft hierbij aandacht voor verschillende soorten problemen, namelijk:

- problemen die het gevolg van een beperking of ziekte zijn;
- problemen die door het leven zijn ontstaan maar die door de beperking of ziekte zijn vergroot;
- problemen die het gevolg zijn van het zorgsysteem.

De begeleider gehandicaptenzorg richt zich - afhankelijk van de cliënt en de situatie - op het leren leven met de beperking, het behouden of vergroten van de eigen regie, het bevorderen van het welbevinden (kwaliteit van leven) en/of het zo veel mogelijk voorkomen van ongemak. Hij/zij is initiatiefrijk, hoffelijk, creatief en treedt handelend op in complexe en weinig stabiele situaties. De **persoonlijke begeleider gehandicaptenzorg** heeft een helikopterview, houdt landelijke ontwikkelingen in de gaten en werkt op meso- en macroniveau. Hij/zij is initiatiefrijk en hoffelijk, ziet kansen en pakt deze op. Hij/zij bedenkt creatieve oplossingen voor nieuwe vraagstukken, ook in zeer complexe en weinig stabiele situaties.

De **begeleider specifieke doelgroepen** is dat hij/zij cliënten ondersteunt van alle leeftijden met (chronische) ziekten zoals psychiatrische en psychogeriatrische stoornissen. Hij/zij richt zich afhankelijk van de cliënt of situatie op herstel, behoud of ontwikkeling van de zelfredzaamheid en zelfstandig functioneren. Hij/zij treedt creatief en handelend op in veranderende situaties. Typerend voor de **persoonlijke begeleider specifieke doelgroepen** is dat hij/zij cliënten van alle leeftijden ondersteunt met een meervoudige problematiek.

De cliënten hebben (tijdelijk of langdurig) ondersteuning nodig bij de dagelijkse bezigheden en/of bij het functioneren in de samenleving. Hij/zij richt zich op het versterken van de eigen kracht van de cliënt, zelf- en samenredzaamheid, maatschappelijke participatie, rehabilitatie en/of preventie. De persoonlijke begeleider specifieke doelgroepen heeft een ondernemende en innovatieve houding, zodat hij/zij nieuwe ontwikkelingen signaleert en deze vertaalt naar nieuwe werkwijzen, producten en/of diensten. Hij/zij is interpersoonlijk sensitief, cultuurbewust, creatief en treedt handelend op in uiteenlopende en onverwachte situaties.

De **laboranten/analisten** ('chemisch-fysisch analist', 'biologisch-medisch analist', 'allround laborant') zijn werkzaam in laboratoria van ziekenhuizen, bloedbanken, universiteiten, diagnostische centra, keuringsdiensten, onderzoeksinstituten, de industrie en in onderwijsinstellingen. Hier worden eenvoudige tests, metingen en (soms complexe) analyses verricht. De allround laborant/analist werkt in een team en/of biedt ondersteuning aan een team.

De **chemisch-fysisch analist** analyseert chemische en fysische substanties en producten (grondstoffen, half- en eindfabricaat) of deze voldoen aan de kwaliteitseisen. Daarbij controleert de chemisch-fysische analist of de gebruikte analysemethoden voldoen aan de gestelde kwaliteits- en veiligheidseisen. De chemisch-fysische analist bezit nauwkeurigheid, accuratesse en ordelijkheid, werkt snel, zorgvuldig en efficiënt en is daarbij in staat de nodige initiatieven te nemen. De chemisch-fysische analist reageert adequaat bij voorkomende calamiteiten in de lopende analyseprocessen. Hierbij blijft de analist rustig en is in staat om het overzicht te behouden. Bij de beoordeling van de verkregen meetresultaten alsmede bij het beoordelen van het eigen werk blijft de chemisch-fysische analist objectief en integer en is daarbij discreet in de omgang met gevoelige bedrijfsinformatie en bedrijfsgegevens.

De **biologisch-medische analist** onderzoekt materiaal afkomstig van levende organismen. Het biologisch monstermateriaal verzamelt hij/zij en/of hij/zij krijgt deze aangeleverd. De biologisch-medische analist analyseert biochemische processen, typeert en determineert biomoleculen, cellen, en organismen en bepaalt of grondstoffen en materialen en de daarop uit te voeren analyses voldoen aan de gestelde eisen. Ook analyseert hij/zij biologische en niet-biologische omgevingsfactoren. Hij/zij signaleert tijdig afwijkingen en neemt beslissingen over vervolgstappen. De biologisch-medische analist is in staat om onder de (soms) complexe werkomstandigheden het overzicht te bewaren en is daarnaast in staat om onder de gegeven werkomstandigheden correct om te gaan met collega's en andere belanghebbenden.

De **allround laborant** is vooral bezig met het onderzoeken van verschillende chemische grondstoffen en producten. Hij/zij controleert of de vastgestelde metingen goed zijn uitgevoerd en of de metingen binnen de vastgestelde specificaties vallen. De allround laborant kan zelfstandig werken.

De **biomedische laboratoriumingenieur** stelt ziektes vast door menselijk lichaamsmateriaal te onderzoeken. Hiervoor wordt verschillende apparatuur gebruikt, zoals microscopen, meetapparatuur en scheikundige stoffen. Hij/zij controleert of het onderzoek in de juiste volgorde verloopt, beoordeelt de testuitslagen van de verschillende onderzoeken en spoort eventuele fouten op. Soms wordt er na het onderzoek een rapport geschreven voor wetenschappelijk onderzoek. Binnen dit beroep kan er gekozen worden voor een aantal specialismen:

- laboratoriumingenieur medische microbiologie: onderzoekt micro-organismen zoals bacteriën en virussen en hoe deze organismen (infectie)ziektes veroorzaken bij mensen. Hij/zij onderzoekt ook hoe deze ziektes voorkomen en genezen kunnen worden;
- laboratoriumingenieur klinische chemie: hij/zij stelt ziektes vast door menselijke lichaamsvloeistoffen zoals bloed, urine of ontlasting te onderzoeken;
- laboratoriumingenieur pathologie: doet onderzoek naar ziektes door cellen (cytologie) en weefsels (histologie) te onderzoeken. Dit specialisme wordt daarom ook wel cyto-histologie genoemd.

De **hartfunctielaborant** verricht zelfstandig onderzoek naar functiestoornissen van het hart en de bloedsomloop. Bloedvatvernauwingen (infarcten) en hartgeruis die worden veroorzaakt door hartklepafwijkingen zijn daarbij de meest voorkomende onderzoeksobjecten. De hartfunctielaborant bereidt patiënten voor op het onderzoek en begeleidt hen tijdens dit onderzoek. Hij/zij bereidt het steriel werken voor, controleert apparatuur en materialen, verzorgt de patiëntenadministratie en maakt onderzoeksafspraken. De hartfunctielaborant maakt gebruik van allerlei medische registratie- en testapparatuur en is verantwoordelijk voor een goede uitvoering van het onderzoek. Hij/zij werkt daarbij nauw samen met de behandelende specialist (bijvoorbeeld de cardioloog of thoraxchirurg) die opdracht voor het onderzoek heeft gegeven en deelt aan de specialist de resultaten van het onderzoek mee. De hartfunctielaborant is een belangrijke schakel tussen de behandelende arts en de cliënt in het zorgproces.

Een laborant klinische neurofysiologie (KNF) doet onderzoek naar stoornissen in de werking van het zenuwstelsel en de bloedvoorziening van de hersenen. Daarnaast assisteert hij/zij de neuroloog bij spieronderzoeken. De laborant KNF werkt met hoogontwikkelde elektronische apparatuur, onder andere een elektro-encefalograaf waarmee EEG's (grafieken van de hersenactiviteit) worden gemaakt. De laborant KNF vangt patiënten op voor en na het onderzoek, moet ze uitleg geven en hen geruststellen. Hij/zij houdt een patiëntenadministratie bij en schrijft verslagen van de onderzoeken.

Tot het gebied van deskundigheid van de **MBB'er** wordt het voorbereiden, plannen, uitvoeren en afronden van een medisch beeldvormend onderzoek of (therapeutische) behandeling gebruik makend van ioniserende straling, radioactieve stoffen, elektromagnetische velden en ultrageluid gerekend. In hun beroepsuitoefening hebben MBB'ers verantwoordelijkheid voor stralingsbescherming, uitvoering, patiëntenzorg en kwaliteitsbewaking bij diagnostische en therapeutische procedures. Medische beeldvorming en (radio-)therapeutische behandeling vinden voornamelijk plaats door middel van ioniserende straling, radiofarmaca en elektromagnetische velden hetgeen een risico met zich meebrengt voor de gezondheid van de patiënt, de omgeving en de professional. Het beroep kenmerkt zich tevens door het medisch-technische karakter en de omgang met een zeer heterogene patiëntenpopulatie.

Vlaanderen

Verpleegkunde richt zich, autonoom of in samenwerking met anderen, op de verpleegkundige totaalzorg (zowel fysiek als psychosociaal) aan individuen van alle leeftijden, families, groepen of gemeenschappen, alle zieke of gezonde mensen, en in alle mogelijke werksettings. Verpleegkunde is het beschermen, promoten en optimaliseren van gezondheid en intrinsieke mogelijkheden van de patiënt/cliënt, preventie van ziekte en kwetsuren en verlichten van het lijden. Kenmerkend voor verpleegkunde zijn het opbouwen van een vertrouwensrelatie met de patiënt/cliënt, gefocust op zijn beleving, het verdedigen of bevorderen van zijn autonomie, het stimuleren van een gezonde omgeving, de regie van de zorg, onderzoek en deelname aan de ontwikkeling van de professie en het gezondheidsbeleid. Verpleegkunde is gebaseerd op een professionele beoordeling in de domeinen van gezondheidspromotie, gezondheidsopvoeding, preventie van ziekte, acute zorg, curatieve zorg, revalidatie, chronische en palliatieve zorg.

De verpleegkundige staat in voor het uitvoeren van de volgende handelingen:

- het observeren, het herkennen en het vastleggen van de gezondheidsstatus zowel op psychisch, fysiek als sociaal vlak;
- het omschrijven van verpleegproblemen;
- het bijdragen aan de medische diagnose door de arts en aan het uitvoeren van de voorgeschreven behandeling;
- het informeren en adviseren van de patiënt en zijn familie;
- het voortdurend bijstaan, uitvoeren en helpen uitvoeren van handelingen, waardoor de verpleegkundige het behoud, de verbetering en het herstel van de gezondheid van gezonde en zieke personen en groepen beoogt;
- het verlenen van stervensbegeleiding en begeleiding bij de verwerking van het rouwproces;
- het zelfstandig kunnen treffen van urgente levensreddende maatregelen en het kunnen handelen in crisis- en rampensituaties;
- het analyseren van de kwaliteit van de zorg met als doelstelling de eigen beroepsuitoefening als verpleegkundige te verbeteren.

Het grootste verschil tussen de **HBO5 verpleegkundige** en de **bachelor verpleegkundige** is in de opleiding. De opleiding in de bachelorricting is meer theoretisch gericht en er is meer aandacht voor wetenschappelijk onderzoek.

Een logistiek assistent ondersteunt de bewoners en het verzorgende personeel op zo veel mogelijk terreinen. En dat takenpakket is dan ook heel uiteenlopend. Enkele taken zijn bijvoorbeeld bewoners en patiënten helpen vervoeren en verplaatsen, zorgen dat de accommodatie proper en ordelijk blijft, wassen en strijken, ondersteunen bij animatie voor de bewoners, de keuken onderhouden en de voorraden aanvullen, enz.

Goed kunnen plannen, zelfstandig werken, de zaken organiseren, enz. zijn allemaal kwaliteiten die van pas komen. Maar ook sociale vaardigheden zijn heel belangrijk: een luisterend oor hebben, een babbeltje slaan met de patiënten/bewoners, enz.

De **verzorgende** werkt met zorgvragers (zowel kinderen als volwassenen) in de welzijnssector. Een verzorgende voert eenvoudige zorghandelingen uit. Het is een polyvalente basisedwerker die als lid van een gestructureerd team werkt en vanuit zijn/haar deskundigheid hulp en dienstverlening verstrekt aan zorgvragers.

De zorgvraag heeft betrekking op de persoonsverzorging, de huishoudelijke dienstverlening, de psychologische ondersteuning en de algemene pedagogische ondersteuning van de zorgvrager. De verzorgende zorgt voor mensen die tijdelijk of permanent hulp nodig hebben met betrekking tot alle activiteiten van het dagelijkse leven. Hij/zij vangt hiermee tijdelijke en permanente tekorten in de zelfzorg op. De verzorgende kan niet terecht in de ouderenzorg of de ziekenhuizen, zorgkundige wel.

Een **zorgkundige** is specifiek opgeleid om 18 verpleegkundig ondersteunende taken uit te voeren. Die handelingen worden gedelegeerd door een verpleegkundige. De zorgkundige werkt onder toezicht van een verpleegkundige en maakt deel uit van een gestructureerde equipe. Naast die 18 handelingen mag een zorgkundige ook de taken uitvoeren die een verzorgende mag doen. De zorgkundige werkt in de ouderenzorg, een ziekenhuis, de thuisverpleging of de geestelijke gezondheidszorg (psychiatrische verzorgingstehuizen).

Een medewerker medisch secretariaat werkt in een dokterspraktijk, een groepspraktijk of kliniek en legt de afspraken vast voor consultaties en opnames. Dit zijn de voornaamste taken:

- contact met de patiënten: aanspreekpunt, afspraken vastleggen, doorverwijzen;
- administratieve taken: correspondentie, verwerken medische gegevens, klasseren, het maken van voorschriften en het bestellen van medische benodigdheden;
- assisteren van de arts: afnemen van eenvoudige testen, het klaarmaken van instrumenten en medisch materiaal voor een geneeskundige behandeling.

Medical management assistent. Dit is een opleiding gericht op de managementondersteuning van de medische en farmaceutische sector. In de functie komt het onthaal van patiënten en het beheer van de dossiers van zieken in ziekenhuizen, dokterspraktijken of medische laboratoria aan bod maar ook het uitwerken van symposia, verbeterprojecten en het opvolgen van wetenschappelijk onderzoek. De assistenten hebben tijdens hun opleiding wetenschappelijk onderzoek en kwaliteitsprojecten om de beleving van (internationale) patiënten te verhogen gezien.

De verpleegkundige in de huisartspraktijk' (VIHP) ondersteunt huisartsen, op een autonome wijze met de nodige verantwoordelijkheid bij het behandelen, begeleiden en verzorgen van een patiëntenpopulatie met een complexe en steeds evoluerende zorgvraag die interdisciplinair en transmuraal wordt beantwoord.

De dentaaltechnicus maakt tandprothesen. Het kan gaan om implantaten, bruggen, kronen of kunstgebitten. Zowel de voorbereiding, het maken en eventueel aanpassen, het onderhouden en het herstellen van de prothesen behoort tot het takenpakket.

De dentaaltechnicus maakt ook de apparaten voor het corrigeren van de stand van de tanden en voor het stellen van een diagnose in de mond van een patiënt. Daarnaast maakt hij alle andere apparaten en hulpmiddelen die nodig zijn om (delen van) tanden en tandvlees, te verplaatsen, te vervangen of te behandelen. Dit wordt gedaan op voorschrift van een tandarts, een kaakchirurg of een orthodontist. De voorschrijver maakt eerst een model (anatomische afdruk). Dit is de basis om een tweede individuele afdruk te vervaardigen waarop de uiteindelijke prothese gemaakt zal worden. Het is de verantwoordelijkheid van de dentaaltechnicus om het voorschrift nauwkeurig uit te voeren en er een goed passend en kwaliteitsvol werkstuk van te maken. Uiteindelijk plaatst de voorschrijver de prothese bij de patiënt en doet hij/zij de verdere behandeling.

De medisch technische assistent of tandartsassistent is verantwoordelijk voor de praktische organisatie van een tandartspraktijk. Je maakt afspraken met patiënten, beantwoordt de telefoon en zorgt voor het onthaal. Verder sta je in voor de briefwisseling, het medisch dossier van de patiënten (voorbereiding, samenstelling, bijwerking en klassering) en je bewaakt de voorraad materialen en andere middelen. Je assisteert de tandarts(specialist) bij het onderzoek en de behandeling van de patiënten. Je legt alle materialen klaar en reikt de tandarts de instrumenten aan. Soms sta je in voor het ontwikkelen en klasseren van röntgenfoto's of geef je voorlichting over een goede mondhygiëne.

De farmaceutisch technische assistent werkt onder rechtstreeks toezicht van de apotheker in een gewone apotheek, een ziekenhuisapotheek of in de farmaceutische groothandel.

Het takenpakket kan bestaan uit:

- het afleveren van geneesmiddelen;
- het informeren van klanten over het correcte en veilige gebruik van geneesmiddelen;
- het ontvangen en registreren van geneeskundige voorschriften;
- het registreren en identificeren van grondstoffen;
- het bereiden van geneesmiddelen (lotions, zalven, crèmes) in de apotheek;
- het onderhouden van de apparatuur;
- administratieve taken.

De audioloog is de paramedische beroepsbeoefenaar die aan preventie en screening van gehoorstoornissen doet; het technische gedeelte uitvoert van de onderzoeken ter evaluatie van de auditieve en de otoneurologische functies en de functies van de bovenste luchtwegen en de hooropvoeding, hoortraining en de revalidatie van het gehoor en de evenwichtsfunctie uitvoert.

De audicien is de paramedische beroepsbeoefenaar die het gestoorde gehoor corrigeert door middel van mechanische, elektroakoestische en elektronische systemen. Tot zijn/haar bevoegdheid behoren ook de gehoorbeschermingssystemen tegen lawaaioverlast; de bescherming van de auditieve functie en de aflevering van uitwendige elektronische systemen die de akoestische signalen uitgestuurd door de stemgestoorden versterken.

Zowel de audioloog als de audicien werken op voorschrift van de arts of krijgen handelingen toevertrouwd door een arts. Een aantal technische prestaties en toevertrouwde handelingen moeten voorgeschreven worden door een arts-specialist, zoals een neus-keel-oorarts, een neuroloog, ...

Audiologen en audiciens zijn werkzaam in ziekenhuizen, auditieve centra, revalidatiecentra, in bedrijven, zelfstandig, ... Daarbij werken zij vaak in een multidisciplinair team of werken zij nauw samen met andere disciplines zoals logopedisten, neus-keel-oorartsen, psychologen, enz.

De **opticien** doet geen uitspraak over de gezondheidstoestand van de ogen van klanten. Hij/zij probeert om met een bril of met contactlenzen de klassieke afwijkingen zoals myopie, hypermetropie en astigmatisme, op te lossen. De opticien maakt brilglazen of lenzen of andere hulpmiddelen om een gezichtsstoornis te compenseren of te corrigeren. Meestal wordt er op basis van een medisch voorschrift gehandeld. De opticien adviseert klanten bij het kiezen van een bril, slijpt de glazen op de juiste sterkte en in de vorm van de montuur die de klant koos. Indien de klant kiest voor contactlenzen, leert hij/zij hen ook hoe ze die moeten inbrengen. Het herstellen van brilonderdelen behoort ook tot de job.

De **kinesitherapeut** behandelt mensen opdat ze hun lichaam (weer) beter kunnen gebruiken. De meeste patiënten zijn doorverwezen door een huisarts of medisch specialist. Via bewegingsoefeningen en technieken zoals massage, fysiotherapie, medische gymnastiek, enz. zorgt de kinesist voor de revalidatie en het herstel van spiercapaciteit, gewrichten of grote organische functies van mensen. Opnieuw leren lopen, de rug ontlasten of een arm weer gebruiken, ... kan het doel van de behandeling zijn. Maar evengoed de pijn verminderen of de gewrichten beweeglijker maken. Hij/zij probeert klachten te voorkomen door het geven van raad in verband met hygiëne, steun en houding. Soms brengt de kinesist de lichamelijke capaciteiten van een cliënt in kaart.

De **kinderverzorger** verzorgt kinderen van 0 tot 16 jaar, begeleidt hen bij de dagelijkse handelingen, staat in voor hun hygiëne- en comfortzorg en draagt bij tot hun welzijn en ontwikkeling. De kinderverzorger werkt in een (multidisciplinair) team, in medische instellingen of in organisaties voor thuishulp e.d.

De **kinderbegeleider** staat in voor de begeleiding van (een groep) kinderen, dat kan gaan om baby's, peuters, kleuters en/of lagere schoolkinderen. Het takenpakket bestaat uit:

- de dagelijkse omgang met en de verzorging van de kinderen;
- het begeleiden van vrij spel;
- het organiseren van verschillende soorten spelactiviteiten;
- het opvangen van licht zieke kinderen en kinderen met extra zorgbehoeften (bijv. moeilijke eters of mindervalide kinderen).

Elk kind moet zich goed voelen en in zijn ontwikkeling gestimuleerd worden. De kinderbegeleider moet hiervoor rekening houden met de gevoelens, de gewoonten, de behoeften, de omgeving, de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van de kinderen. De kinderbegeleider heeft dagelijks contact met de ouders bij de breng- en haalmomenten en overlegt met hen over de aanpak van hun kind. Hij of zij heeft oog voor hygiëne en voor mogelijke veiligheidsrisico's.

De verantwoordelijke kinderopvang heeft naast de taken van kinderbegeleider ook bijkomende taken zoals het leiden van een kinderopvangverblijf, kinderopvangnetwerk of kinderopvangdienst en het coördineren van de activiteiten van een team.

De **opvoeder-begeleider** begeleidt kinderen, jongeren, volwassenen of ouderen in hun gewone dagelijkse leefomgeving. Meestal gaat het om mensen die hulp nodig hebben en in een problematische opvoedings- of leefsituatie zitten. Ze verblijven in een inrichting, een ziekenhuis, een dagcentrum of in hun eigen woonomgeving. Men spreekt dan over residentiële, semiresidentiële of ambulante hulpverlening.

Het takenpakket is zeer gevarieerd: hij/zij maakt deel uit van een team, werkt met de hulpvrager in zijn/haar thuisfront. Hij/zij werkt zowel met individuele hulpvragers, met aandacht en ruimte voor hun persoonlijkheid en de ontwikkeling van hun sociale vaardigheden. De opvoeder-begeleider begeleidt ook de (leef)groep en houdt rekening met de reacties binnen de groep. Hij/zij brengt structuur aan in hun dagelijkse leven, leert de mensen beter zorgen voor zichzelf en ondersteunt hen bij alledaagse activiteiten zoals verzorgen, eten en drinken, ontspanning. De opvoeder-begeleider werkt samen met de psycholoog, arts en verpleegkundige en werkt mee aan handelingsplannen en voert ze mee uit. Verschillende technieken worden door de opvoeder-begeleider toegepast zoals observeren, rapporteren, vergaderen en superviseren.

De job van opvoeder-begeleider kan op verschillende niveaus (klassen) worden uitgeoefend. Naargelang je diploma kan je tewerkgesteld worden als opvoeder klasse 3, klasse 2b (volledig middelbaar onderwijs zonder specifieke vorming), klasse 2a (volledig middelbaar onderwijs met specifieke vorming), klasse 1 (hoger onderwijs met specifieke vorming). Naargelang de klasse waarin je werkt hoger is, zal de verantwoordelijkheid binnen de job groter zijn.

De **laborant onderzoek en ontwikkeling** neemt deel aan de ontwikkeling en de uitwerking van analysemethoden of nieuwe of bestaande producten in het kader van onderzoeksprojecten. Hij/zij stelt zelf testreeksen samen, doet metingen en ontleedt preparaten. De resultaten van de verschillende stadia van het onderzoek worden schriftelijk gerapporteerd. De laborant is soms nauw betrokken bij het sturen van de productieprocessen.

De **medische laboratoriumtechnoloog** is een paramedische beroepsbeoefenaar die zich bezighoudt met het uitvoeren en op punt stellen van in vitro laboratoriumonderzoeken op stalen van menselijke oorsprong. Dit kunnen zowel chemische, hematologische, immunologische, genetische als microbiologische en pathologisch-anatomische onderzoeken zijn. Deze laboratoriumonderzoeken worden steeds toevertrouwd aan de medische laboratoriumtechnoloog door een arts, een apotheker-bioloog en een licentiaat in de scheikundige wetenschappen die gemachtigd is om de analyses van de klinische biologie te verrichten. Daarnaast kan de arts de medische laboratoriumtechnoloog ook belasten met bepaalde staalafnames, bepaalde functionele testen en technische aspecten van bepaalde in vivo verstrekkingen zoals het voorbereiden, manipuleren en toedienen van radioactieve producten.

De **technoloog medische beeldvorming** is de paramedische beroepsbeoefenaar die medische beelden maakt van de patiënt. Hij draagt bij tot het voorbereidend onderzoek en de daarbij horende zorgverstrekking opdat de arts een diagnose kan stellen (conventionele en digitale radiologie, magnetisch resonantie). De technoloog medische beeldvorming ondersteunt de arts bij interventionele technieken, transthoracale echocardiografie en al de bijzondere beeldvormende, diagnostische en therapeutische technieken zoals radiotherapie en brachytherapie.

Bij complexe onderzoeken staat de arts/radioloog bij, andere onderzoeken voert hij/zij zelfstandig uit. De technoloog medische beeldvorming informeert de patiënten over het onderzoek of de behandeling, installeert hem/haar en houdt de reacties van de patiënt nauwgezet in het oog. Hij/zij controleert de beelden en maakt die over aan de arts en vertaalt soms de resultaten naar de patiënten toe.

